

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra strukturální politiky EU a rozvoje venkova KSR

Studijní program: 6208 N Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodní podnikání

Diplomová práce

**POTENCIÁL VENKOVSKÉ TURISTIKY JAKO
ROZVOJOVÝ FAKTOR
BEROUNSKA A KŘIVOKLÁTSKA**

Vedoucí diplomové práce

doc. Ing. Eva Cudlínová, CSc.

Autor

Bc. Lucie Broženská

2010

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, v souladu s §47 b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejnění své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

České Budějovice, datum. 28. 4. 2010

Bc. Lucie Broženská

Poděkování

Děkuji vedoucí diplomové práce paní Doc. Ing. Evě Cudlínové, CSc. za odbornou pomoc a vedení při zpracování mé bakalářské práce, stejně jako za cenné rady a připomínky v průběhu zpracování práce. Dále bych chtěla poděkovat řediteli Rakovnicka, o.p.s. panu Radomíru Dvořákovi a řediteli Regionu Karlštejnsko, o.s. panu Ing. Vladimíru Glaserovi za ochotné poskytnutí informací nezbytně nutných ke zpracování mé práce. A závěrem všem ostatním, kteří mi poskytli pomoc a informace.

Obsah

Úvod	3
1 Cíle a metodika	5
1.1 Cíl práce.....	5
1.2 Metodika práce.....	5
1.3 Hypotézy.....	6
2 Teoretická východiska.....	7
2.1 Cestovní ruch	7
2.2 Zelený cestovní ruch	9
2.2.1 Ekoturistika.....	10
2.2.2 Venkovský cestovní ruch	10
2.2.3 Vesnická turistika.....	15
2.2.4 Agroturistika	17
2.2.5 Ekoagroturistika	17
2.2.6 Chataření a chalupaření	18
2.3 Venkovská turistika v českých podmínkách.....	20
3 Veřejné finanční prostředky využitelné na rozvoj venkovské turistiky	21
3.1 Státní program podpory cestovního ruchu.....	21
3.2 Leader ČR.....	22
3.3 Operační programy.....	23
3.4 Současné možnosti získání finančních prostředků z veřejných zdrojů na rozvoj venkovské turistiky.....	24
4 Možnosti aktivit venkovské turistiky na Berounsku a Křivoklátsku.....	26
4.1 Hlavní kulturní a přírodní atraktivity	26
4.2 Cykloturistika.....	30

4.3	Pěší turistika.....	30
4.4	Vodáctví.....	31
4.5	Horolezectví.....	31
4.6	Kulturní akce na Berounsku a Křivoklátsku.....	31
5	Terénní šetření.....	34
5.1	Popis terénního šetření	34
5.2	Výsledky terénního šetření	37
5.2.1	Státní samospráva	37
5.3	Soukromé subjekty	42
5.4	Turistická a městská informační centra.....	43
5.5	Společné otázky	43
6	SWOT analýza.....	44
6.1	SWOT analýza Křivoklátsko	44
6.2	SWOT analýza Berounsko	46
6.3	Srovnání Berounska a Křivoklátska.....	48
7	Návrhy na zlepšení	50
	Závěr	51
	Summary.....	53
	Přehled použité literatury	54
	Tištěné dokumenty	54
	Elektronické dokumenty	55
	Přehled tabulek a grafů.....	56
	Seznam příloh	57
	Přílohy.....	58

Úvod

Ve světě dochází k růstu urbanizace a také rekreace je často směřována do velkých turistických center a letovisek, kde je, stejně jako ve městech, velká koncentrace lidí a příroda ustupuje do pozadí. Tento fakt si začíná uvědomovat stále více turistů a začíná se obracet zpět k venkovské turistice. Venkovský cestovní ruch má v České republice dlouhou tradici, hlavně v podobě chataření a chalupaření. Na rozvoji venkovské turistiky měl nemalý vliv také vznik a působení Klubu Českých turistů, který vyznačil první turistické trasy.

Venkovský cestovní ruch neuspokojuje pouze potřeby turistů, ale může hrát i významnou úlohu v prostoru, kde se odehrává. Tedy na venkově. Venkov se dnes potýká s řadou problémů, mezi něž patří např. vyliďňování vesnic. Venkovský cestovní ruch může s těmito problémy částečně pomoci.

Teoretické části mé práce by se dala rozdělit na dvě části. První okruh má přiblížit cestovní ruch a zvláště venkovský cestovní ruch a jeho formy. Tématem druhé části jsou pak programy strukturálních fondů EU, které je možné využít k rozvoji venkovské turistiky na našem území.

V praktické části se zaměřuji na rozvoj venkovské turistiky na Křivoklátsku a Berounsku, protože v na rozhraní těchto regionů žijí a ráda bych touto prací přispěla k jejich rozvoji. Jsou jedněmi z významných míst venkovské turistiky v České republice, ale i přesto jsou jistě způsoby jak tuto pozici ještě posílit. Je to vlastně oblast skládající se ze dvou chráněných krajinných oblastí a proto je velice atraktivní pro návštěvníky, kteří mají rádi krásnou přírodu.

Venkovská turistika má vliv na území, které se stane jejím cílem. Na význam venkovské turistiky je možné se dívat z několika úhlů pohledu. Prvním je vyjádření samosprávných úřadů a organizací destinačního managementu k úrovni rozvoje venkovské turistiky a jaké podnikají kroky k zlepšení situace. Dalším je názor podnikatelů nebo organizací na podporu své činnosti ze strany veřejných financí a státní samosprávy. Pro

doplnění informací získaných z výše uvedených zdrojů, bylo položeno několik otázek i turistickým a městským informačním centrům na Berounsku a Křivoklátsku.

V práci jsem porovnávala možnosti dvou výše zmíněných destinací z pohledu podnikatelů, místní samosprávy a pracovníků turistických informačních center. Z rozhovorů s nimi a z vlastního pozorování byla provedena SWOT analýza a jejím výsledkem bylo srovnání silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb pro oba regiony a možnosti jejich využití kladných vlivů a potlačení či omezení negativ.

1 Cíle a metodika

1.1 Cíl práce

Cílem práce je popis a zhodnocení současného stavu venkovské turistiky Berounska a Křivoklátska a čerpání finančních prostředků z národních a evropských zdrojů pro rozvoj této formy turistiky. Dalšími cíli je zjistit význam a perspektivu venkovského cestovního ruchu z pohledu veřejných činitelů a podnikatelů a nalézt možnosti zlepšení situace.

1.2 Metodika práce

Studium odborné literatury vztahující se k dotčené problematice.

Při zpracování diplomové práce je pro popis dosavadních poznatků používána deskriptivní metoda, při práci s literaturou jsou využívány metody komparace a analogie, dále induktivně deduktivní metody, kdy jsou z jednotlivých poznatků vyvozeny obecné závěry.

V praktické části jsou využívány sociologické metody kvalitativního šetření a analýzy zejména formou řízených rozhovorů a syntézy získaných informací. V rámci šetření byly osloveny subjekty ze 3 skupin. Konkrétně Krajský úřad Středočeského kraje, městské úřady v Berouně a Rakovníku a organizace regionálního managementu Rakovnícko, o.p.s. a Region Karlštejsko, o.s. Jako respondenty soukromé sféry jsem vybrala, podle mého názoru, 5 nejvýznamnějších podnikatelských subjektů v regionu. Šetření uzavírají turistická informační centra, která jsou ve vybraných regionech celkem tři.

Výše zmínění respondenti byli osloveni telefonicky a byla jim navržena možnost osobního setkání nebo zaslání otázek elektronickou poštou. Pracovníci krajského úřadu a městských úřadů mě odkázali na organizace regionálního managementu. Kompetentní osoby působící v těchto organizacích se rozhodly pro komunikaci e-mailem. Soukromé subjekty také přislíbily odpovědi na otázky zasláné e-mailem, ale jejich odezva nepřišla ani po opakovaných prosbách. Pracovníkům informačních center také nejvíce vyhovovala komunikace elektronickou cestou.

1.3 Hypotézy

1. Venkovská turistika má kladný vliv na rozvoj venkovského prostoru v regionu.
2. Soukromé subjekty působící ve venkovské turistice málo využívají možnosti čerpání ze strukturálních fondů EU z důvodu nedostatečné informovanosti a složitosti žádostí.
3. Zájem o venkovskou turistiku má vzrůstající tendenci a v současné době je podporován světovou ekonomickou krizí.

2 Teoretická východiska

2.1 Cestovní ruch

Abychom se mohli zaměřit na venkovský cestovní ruch, je třeba si definovat cestovní ruch jako celek. Snaha o definici cestovního ruchu se objevuje již od začátku minulého století a dodnes se na ní odborníci nemohou shodnout. Výklad pojmu cestovní ruch se zpravidla skládá z několika složek. Obecně se cestovní ruch definuje jako krátkodobý přesun lidí na jiná místa, než jsou místa jejich obvyklého pobytu, za účelem pro ně přijemných činností. Definice zní jednoduše, ale není plně výstižná. Nezahrnuje například lukrativní oblast služebních cest, kde hlavním smyslem cestování je práce, nikoli zábava. Je také nesnadné určit, jak daleko člověk musí cestovat nebo kolik nocí musí strávit mimo domov, abychom jej mohli považovat za turistu. Mezi cestovním ruchem a cestováním nepochybně existuje silná spojitost. (3, str.53) Proto se v nejstarších dostupných pracích klade největší důraz na odlišení cestovního ruchu od cestování. Z tohoto období je nedůležitější definice Hermanna von Schullanda (1910), který jako první ve svém výkladu zahrnul i ekonomické aspekty cestovního ruchu. Podle Schullanda je cestovní ruch soubor operací zejména ekonomického charakteru, které se přímo vztahují na vstup, pobyt a pohyb cizinců vně i uvnitř určité země, města nebo regionu. (2, str.10)

Další přelomovou teorií byla charakteristika pocházející ze Švýcarska, jedné z klasických oblastí cestovního ruchu, od W. Hunzikera a K. Krapfa (1942). V jejich podání je cestovní ruch soubor vztahů a jevů, které vyplývají z pobytu na cizím místě, pokud cílem pobytu není trvalý pobyt nebo výkon výdělečné činnosti. (2, str.10)

V 70 letech minulého století nabraly snahy o co nejpřesnější definici cestovního ruchu na intenzitě. V této době se stala uznávaná teorie C. Kaspara (1975), který navázal na předchozí definici Hunzikera a Krapfa. Kaspar charakterizoval cestovní ruch jako soubor vztahů a jevů, které vyplývají z cestování anebo pobytu osob, přičemž místo pobytu není hlavním ani trvalým místem bydlení nebo zaměstnání. Tuto definici přijalo v 80. letech Mezinárodní sdružení vědeckých pracovníků cestovního ruchu (AIEST – Associ-

ation Internationale d'Experts Scientifique du Tourisme) jako oficiální definici. (2, str.10)

O 20 let později vyvstala potřeba sjednotit názory na podstatu cestovního ruchu, aby se dal vývoj a význam cestovního ruchu statisticky podchytit. Za tímto účelem byla Světovou organizací cestovního ruchu (WTO – World Tourism Organization) svolána v roce 1991 mezinárodní konference o statistice cestovního ruchu do kanadské Ottawy. Výsledkem konference byla mimo jiné definice, že „cestovním ruchem se rozumí činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa ležícího mimo její běžné prostředí (místo bydliště), a to na dobu kratší než je stanovená, přičemž hlavní účel cesty je jiný než výkon výdělečné činnosti v navštíveném místě. Stanovenou dobou se v mezinárodním cestovním ruchu rozumí jeden rok, v domácím cestovním ruchu šest měsíců. Výdělečná činnost není v navštíveném místě založená na trvalém nebo přechodném pracovním poměru, ale to nevylučuje služební, obchodní, obchodní a podobné cesty s pracovní motivací hrazené z titulu pracovního poměru u zaměstnavatele v místě trvalého bydliště anebo firmy.“ Definice WTO „vylučuje z cestovního ruchu cestování v rámci místa trvalého bydliště, pravidelné cesty do zahraničí, dočasné přestěhování se za prací a dlouhodobou migraci.“ (2, str.11)

Definice cestovního ruchu je zakotvena i v evropských normách, potažmo v českých technických normách pod číslem EN 13809:2003. V této normě je cestovní ruch popsán jako „činnost lidí, kteří cestují na místa mimo své běžné prostředí anebo zde pobývají za účelem zábavy, pracovní nebo z jiných důvodů.“ (2, str.11)

Výše zmíněnými výsledky, však hledání absolutně přesné definice cestovního ruchu, neskončilo. V současné době se podstatou cestovního ruchu zabývá několik vědních oborů, mezi něž patří např. sociologie, psychologie, geografie, ekonomie a další. Z tohoto důvodu se v současnosti často používá i tzv. účelově-funkční definice cestovního ruchu jako „soubor činností zaměřených na uspokojování potřeb souvisejících s cestováním a pobytem osob mimo místo trvalého bydliště a obvykle ve volném čase za účelem odpočinku, poznávání, zdraví, rozptýlení a zábavy, kulturního a sportovního vyžití, služebních cest a získávání komplexního zážitku.“ Z této charakteristiky je patrné, že podmínkou cestovního ruchu je cestování a dočasný pobyt na místě jiném, než je

jejich trvalé bydliště s cílem uspokojit specifické potřeby spojené s převážně s trávením volného času za účelem získání komplexního zážitku. „Účastí na cestovním ruchu pak dochází k realizaci jeho ekonomických a mimoekonomických funkcí.“ (2, str. 12)

Cestovní ruch jako tržní mechanismus má následující specifické rysy:

- vysoká míra závislosti na přírodních a kulturně historických atraktivitách,
- tyto atraktivity jsou místně vázány, nelze je přemístit,
- spotřebitel se přemísťuje za atraktivitami do místa jejich výskytu,
- ekonomické využití atraktivit cestovního ruchu se většinou děje formou poskytování služeb,
- služby cestovního ruchu mají pomíjivý charakter a nelze je skladovat,
- tvorba, realizace a spotřeba služeb je v cestovním ruchu místně a časově spojena,
- uspokojení potřeb i samotná spokojenost účastníků cestovního ruchu má vysokou míru subjektivního vnímání a posuzování,
- místní a časová oddělení nabídky, poptávky a spotřeby produktu cestovního ruchu,
- vysoká míra sezónnosti,
- významný vliv mimoekonomických faktorů (např. přírodní katastrofy, válečné konflikty, terorismus aj.),
- trh cestovního ruchu má mezinárodní charakter. (7, str.8)

2.2 Zelený cestovní ruch

V poslední době se stáváme svědky prosazování řady nových forem cestovního ruchu, které se snaží co nejvíce zmírnit dopad cestovního ruchu na cílové oblasti. To znamená, že účastníci těchto forem cestovního ruchu jsou co nejohleduplnější vůči přírodě i celému životnímu prostředí, vůči kulturnímu i historickému bohatství o ohleduplnost ve

vztazích mezi lidmi. Souhrnně se tyto formy cestovního ruchu nazývají zelený cestovní ruch.

Zelený cestovní ruch zdůrazňuje především místní hledisko uskutečňování cestovního ruchu, tj. nejen ve volné krajině, ale také v mírně osídlených oblastech, na rozdíl od cestovního ruchu ve městech či koncentrovaných přímořských střediscích. Je charakterizován touhou návštěvníků splynout s přírodou i lidským prostředím. Jde o cestovní ruch s aktivní náplní, respektující a chránící přírodu. Zelený cestovní ruch představuje především ekoturistika a venkovský cestovní ruch. (7, str.43)

2.2.1 Ekoturistika

Ekoturistikou je nejčastěji označován cestovní ruch zaměřený na poznávání přírody a orientovaný především na poznávání přírodních rezervací, národních parků, chráněných oblastí a dalších přírodních krás tak, aby nebyly cestovním ruchem narušovány. Vyznačuje se vysokou mírou odpovědnosti a ohleduplnosti návštěvníků vůči přírodě a její ochraně. (7, str.43-44)

2.2.2 Venkovský cestovní ruch

Venkovským cestovním ruchem se označuje cestovní ruch mimo rekreační centra a mimo městské oblasti. Řadí se do něj rekreační pobyty ve venkovských sídlech a v jejich blízkosti například v chatových oblastech, samotách nebo malých městečkách. „Převážně je však vázán na venkovské osídlení spjaté se zemědělstvím a životem na venkově.“ Zjednodušeně řečeno spadají do venkovského cestovního ruchu všechny činnosti jeho účastníků v prostředí venkova. Venkovský cestovní ruch je často označován jako venkovská turistika. Na první pohled se nám může zdát tato definice dostačující, ale při hlubším zamyšlení zjistíme, že problematika venkovské turistiky je mnohem složitější. Nakonec zjistíme, že definovat venkovskou turistiku je ještě složitější než definovat cestovní ruch.

Problémem je již přesně definovat venkovský prostor. Hlavní příčinou je existence velkých rozdílů mezi jednotlivými kontinenty, zeměmi a dokonce i uvnitř samotných zemí. (4, str.12)

K charakteristice venkovského prostoru, alespoň z hlediska sociální struktury, jsou používány tzv. Frankengerovy městské a venkovské protiklady z roku 1996:

Tabulka č. 1 - Srovnání rysů venkovské a městské společnosti

Rysy venkovské společnosti	Rysy městské společnosti
Komunita.	Společnost lidí.
Sociální oblast charakterizující vztahy lidí s málo rolemi, ale rozmanitými.	Sociální oblast charakterizující vztahy lidí s mnoha překrývajícími se rolemi.
Různé společenské role plní jedna osoba.	Různé společenské role plní různí lidé.
Jednoduchá ekonomika.	Rozmanitá ekonomika.
Malá dělba práce.	Velká specializovanost pracovních sil.
Připisované postavení.	Dosažené postavení.
Vzdělání podle dosaženého postavení.	Postavení odvozené od vzdělání.
Přijetí role ve společnosti.	Angažovanost pro dosažení role ve společnosti
Kompaktní síť vztahů.	Volná síť vztahů.

Zdroj: Moravec (2006)

Jak ze všeobecné představy venkova vyplývá, souvisí venkovský cestovní ruch především s nízkou hustotou obyvatelstva, otevřeným prostorem a malými sídly (< 10.000 obyvatel). Půda na venkově je převážně využívána zemědělstvím, lesnictvím a ochrannou přírodních lokalit. Venkovská společnost dbá na dodržování tradičních zvyklostí, které ji ovlivňují. (4, str.13)

Venkovská turistika se svými zvláštnostmi by měla být:

- provozována ve venkovských oblastech;
- založena na specifických rysech venkova jako jsou malovýroba, otevřený prostor, kontakt s přírodou, dědictví minulosti a tradice;
- venkovská v celém svém měřítku, tj. malé budovy, malá sídla atp.;

- v souladu s tradicemi, což by měl představovat její pomalý a růst s pevným spojením s místními obyvateli. Logicky by měla být řízena na místní úrovni a rozvíjena tak, aby přispěla k dlouhodobému rozvoji celé oblasti;
- trvale udržitelná, což znamená, že její rozvoj by měl být nápomocen v zachování venkovského charakteru dané oblasti a místních zdrojů. Venkovská turistika může potenciálně být i nástrojem ochrany přírody a potencionálně udržitelného rozvoje. Bylo by proto krátkozraké se na něj dívat pouze jako na rozvojový a urbanizační nástroj.
- složená s mnoha druhů aktivit, aby byl účastníkovi poskytnut ucelený obraz venkovského prostředí, jeho ekonomiky a historie. (4, str.14)

Pro lepší představu jsou v následující tabulce ukázány protikladné rysy venkovské turistiky a cestovního ruchu uskutečňovaného ve městech nebo turistických centrech či letoviscích

Tabulka č. 2 - Charakteristika venkovské turistiky ve srovnání s městským a masivním cestovním ruchem

Cestovní ruch ve městech, v turistických centrech anebo v letoviscích	Venkovská turistika
Málo otevřeného prostoru	Hodně otevřeného prostoru
Sídla s více než 10 tisíci obyvateli	Sídla s méně než 10 tisíci obyvateli
Husté osídlení	Řídké osídlení
Prostředí tvořené stavbami	Přírodní prostředí
Mnoho aktivit pod střechu	Mnoho aktivit v plenéru
Hustá infrastruktura	Slabá infrastruktura
Silná základna zábavních podniků a obchodů	Silná základna pro individuální činnost
Velké podniky	Malé podniky
Firmy celostátních nebo nadnárodních vlastníků	Firmy vlastněné místními podnikateli
Do cestovního ruchu zapojeno mnoho lidí na plný úvazek	Do cestovního ruchu zapojeno mnoho lidí na částečný úvazek
Žádné zapojení zemědělství či lesnictví	Určité zapojení zemědělství či lesnictví

Soběstačné turistické zájmy	Turistika podporuje jiné zájmy
Pracovníci mohou bydlet daleko od pracoviště	Pracovníci bydlí často blízko pracoviště
Vliv sezónních činitelů je vzácný.	Vliv sezónních činitelů je častý.
Velký počet návštěvníků a turistů.	Málo návštěvníků a turistů.
Profesionální řízení.	Neprofesionální řízení.
Kosmopolitní atmosféra.	Lokální atmosféra.
Mnoho moderních budov.	Mnoho starších budov.
Etika rozvoje nebo růstu.	Etika konzervatismu a limitování růstu.
Obecný dopad.	Specializovaný dopad.
Rozsáhlý marketing.	Zúžený marketing.

Zdroj: Stříbrná (2005)

Zvláště těžké je pak identifikovat produkt venkovského cestovního ruchu. Charakter produktu je ovlivňován celou řadou faktorů, vzeb a vývojových tendencí, které mění jeho výslednou podobu. Musíme mít na paměti, že:

- cestovní ruch, který směřuje do měst nebo rekreačních středisek se nemusí omezovat jen na jejich území, ale zasahuje i do venkovských oblastí;
- jak již bylo výše zmíněno, nemůžeme jednotně definovat venkovskou oblast, protože kritéria používaná jednotlivými státy se liší;
- některá turistika odehrávající ve venkovských oblastech může být městským cestovním ruchem, který je pouze umístěn na venkov (viz příloha č.1);
- cestovní ruch obecně je původem městským pojmem, většina turistů z města pochází a jejich vliv může zapůsobit na venkovské oblasti a tím podpořit kulturní a ekonomické změny a novou výstavbu;
- v různých regionech jsou žádány různé formy venkovského cestovního ruchu, zatímco v Rakousku a Německu hrají významnou roli dovolené na farmě, na americkém a kanadském venkově se s ní setkáte jen zřídka;
- samotné venkovské oblasti procházejí komplexními změnami, situace na světových trzích, rozvoj komunikací změnila tržní podmínky a orientaci na tradiční produkty, rostoucí vliv ochránců životního prostředí vede ke kontrole v oblasti využívání půdy a přírodních zdrojů, některé oblasti se stále vyliďňují, zatímco

druhé zaznamenávají příliv obyvatel, kteří sem přicházejí trávit čas do důchodu nebo rozvíjet nové „netradiční“ formy podnikání, kdysi jasný rozdíl mezi městem a vesnicí se smazává budováním předměstských oblastí, meziměstským dojížděním na dlouhé vzdálenosti a budování druhých domovů;

- venkovská turistika má mnoho podob a nejedná se pouze o agroturistiku, jak si mnozí lidé myslí, ale tento pojem zahrnuje i ekoturistiku, dovolenou s pěší turistikou, horolezectví, jezdeckví, sportovní a zdravotní turistiku, myslivost, rybaření, cesty za poznáním, turistiku za uměním a historií a v některých případech i etnickou turistiku. (4, str.15-16)

Jak vyplývá z výše uvedeného, má venkovský cestovní ruch celou řadu podob, z nichž nejtypičtější jsou:

- vesnická turistika,
- agroturistika,
- ekoagroturistika,
- chataření a chalupaření.

Novým produktem venkovské turistiky jsou tzv. Stezky dědictví. V nich jde o dobře propojenou síť přírodního a kulturního bohatství, služeb a zařízení v dané oblasti, sloužící pro určité skupiny návštěvníků (jednotlivci a skupiny do 18 osob), včetně jejich ubytování s orientací ne pěší a cyklo-dovolenou, jízdu na koni a „easy dovolenou“ (vlastní auto) a to bez průvodce nebo s průvodcem. Stezky dědictví zahrnují různé typy environmentálně příznivého cestovního ruchu: agroturistiku, hipoturistiku, silvoturistiku, krasovou turistiku, gurmánský cestovní ruch (návštěva vinných sklípků), turistiku vodní, pěší a cykloturistiku.

Stezky dědictví, které jsou protiváhou masové turistiky, již probíhají v 5 regionech České republiky a to v severních Čechách, na Šumavě, na Vysočině, na severní Moravě a na jižní a jihovýchodní Moravě. Cílovou skupinou je „střední vrstva“ zákazníků nejen z Čech, ale i ze zahraničí (zejména z Holandska a Belgie). (7, str.45)

2.2.3 Vesnická turistika

Vesnická turistika je forma cestovního ruchu bezprostředně spjatá s přírodou a krajinou venkova a konkrétním vesnickým osídlením. Její náplní jsou individuální rekreační aktivity využívající atraktivitu konkrétního venkovského prostředí navštíveného místa (louky, lesy, rybníky, řeky, místní řemesla či folklór a podobně.) K ubytování jsou využívána komerční ubytovací zařízení, rekreační chalupy i ubytování v soukromí. (7, str. 45)

Její zvláštnost spočívá v decentralizaci ubytovacích zařízení, což umožňuje rozmělnit četnost turistů, a tak eliminovat negativní dopady, které s sebou nese velké soustředění lidí v turistických centrech. Dává příležitost individuálním aktivitám jak při nabídce produktů, tak i při jeho realizaci.

Provozovatelé jsou podnikatelé provozující ubytovací služby anebo hostinskou činnost, resp. ubytování i stravování (na přechodnou dobu) na venkově. Dále jsou to rovněž podnikatelé v oblasti doprovodných programů (sportovní zařízení a areály, jezdecké školy, historické a průmyslové skanzeny apod.).

Formy ubytování, zpravidla v rekreačních objektech (chalupy, chaty, sruby, rekreační domky, v rodinných domech (pronájem obytných místností) v hotelích a penzionech, v historických objektech (rekonstruovaných mlýnech, selských staveních, zájezdních hostincích aj.), v majetku nebo v užívání podnikatele. Není vyloučeno ubytování typu chatová osada a kemp.

Maximální ubytovací kapacita činí na jeden objekt 40 lůžek nebo 10 pokojů (3 lůžka + přistýlka). V kempu nesmí stany nebo karavany přesáhnout počet 25 objektů nebo 50 osob.

Limitování ubytovacích kapacit má zejména v případě provozování veřejných ubytovacích zařízení (hotel, penzion, chatová osada, kemp aj.) zamezit nadměrnému soustředění turistů v dané lokalitě. Zároveň má umožnit zvýraznění specifík turistiky ve venkovském prostředí (komorní ladění poskytovaných služeb, individuální přístup hostům, rodinné zázemí, prostor pro široké uplatnění individuálních aktivit aj.

Služby účastníkům vesnické turistiky poskytují různí provozovatelé ubytovacích a stravovacích služeb, jakož i podnikatelé v oblasti kulturních, sportovních, společenských a dalších zařízení. Jde tedy o veškerý cestovní ruch probíhající na vesnici mimo agroturistiku. (7, str. 46)

Doprovodný program zvýrazňuje atraktivnost nabízených služeb, resp. kompletuje celý produkt cestovního ruchu. Podnikateli umožňuje určitou specializaci a tedy i výjimečnost v nabídce. Doprovodný program mohou organizovat i jiní podnikatelé než jsou poskytovatelé ubytování. Důležité však je, aby provozovatel vesnické turistiky informoval své hosty o nabízených programech v době jejich pobytu. Jedná se např. o tyto doprovodné programy:

Sport

Jezdectví spojené s výukou jízdy (jezdecké školy), rybaření a lov zvěře (vlastní nebo pronajaté honitby), pěší turistika, koupání, zimní sporty (lyžování, sáňkování, bruslení). Speciální rekondiční programy pro danou klientelu (jízdy na huculských koních, solária apod.) Cyklistika a horská cyklistika.

Kultura

Místní pamětihodnosti (hrady, zámky, poutní místa, kláštery). Místní atraktivní přírodní lokality (krasové jeskyně a přírodní útvary, výskyt vzácných porostů a zvěře). Místní tradice včetně muzeí. Národopisné slavnosti, poutě a posvícení.

Řemesla

Ukázky tradičních řemesel (mlýny, kovárny, sklářské hutě, krajkářství, bednářství, kolářství, výroba nábytku aj.), prohlídky zprovozněných historických objektů (železnice, lihovary, větrné a vodní mlýny aj.) včetně výroby suvenýrů.

Zájezdní hostince

Obnovení tradice bývalých zájezdních hostinců pro klientelu „na cestách“ (stravování, ubytování, lidové zábavy apod.).

Školy v přírodě

Rekreace větších i málopočetných kolektivů školních dětí (maximálně 40 osob), zdravotně handicapované mládeže, alergie, dýchací potíže aj.

Speciální klientela

Rekreační služby pro seniory, pro mládež, rodiny s dětmi, invalidní občany, zahraniční návštěvníky apod. (7, str. 46)

2.2.4 Agroturistika

Agroturistika je specifickou formou venkovského cestovního ruchu, která vedle bezprostředního využívání přírody a krajiny venkova je charakteristická přímým vztahem k zemědělským pracím nebo usedlostem (budovám) se zemědělskou funkcí. Je provozována podnikateli v zemědělské prvovýrobě jako vedlejší, doplňková činnost sloužící k získání dodatečných finančních prostředků s tím, že zemědělská výroba by měla být činností dominantní. (7, str.46)

Je představována souhrnem služeb (ubytovacích, stravovacích a ostatních), činnostmi na farmě i v okolním prostředí, ale i možnostmi zážitků, které zemědělský podnik poskytuje (prodává) návštěvníkům za účelem rekreace a odpočinku. Jde tedy o cestovní ruch na zemědělských farmách nebo v objektech středních a větších zemědělských podniků.

Vesnická turistika a agroturistika jsou spojeny s vesnickým osídlením a společně profitují především z přírodního, ale i kulturního bohatství místního prostředí. Odlišují se zejména ubytováním, rekreačními aktivitami i charakterem života v období rekreačního pobytu na vesnici. Tato odlišnost je zcela zřetelná zejména u agroturistiky na rodinné farmě, jejímž podstatným znakem je spolužití s farmářskou rodinou. (7, str. 47)

2.2.5 Ekoagroturistika

Ekoagroturistika je formou venkovského cestovního ruchu, která zahrnuje pobyty na ekologicky hospodařících farmách produkujících bio-produkty, umístěných ve zdravotně příznivém životním prostředí. Podstatným znakem této formy agroturistiky je nejen sepětí s farmářskou rodinou, ale i účast na zemědělských pracích a konzumace produktů jejich ekologického zemědělství. (7, str. 47)

V roce 1994 bylo v České republice pro provozování agroturistiky vybráno 52 ekologicky hospodařících farem a očekávalo se okolo 1000 hostů z celé Evropy, zejména

z Holandska, kde existují specializované cestovní kanceláře, které zajišťovaly pobyt Holanďanů na českých ekologických farmách.

V Holandsku byla v minulých letech založena nevládní nadace ECEAT – Evropské centrum pro ekoagroturistiku (European Centre for Eco Agritourism), kladoucí si za cíl podporu ekologického zemědělství a oživené venkova pomocí šetrné turistiky. ECEAT CZ (se sídlem v Brně) je česká nezávislá nezisková organizace, která zastupuje Českou republiku v mezinárodním programu ECEAT, jehož sídlo je v Amsterdamu. ECEAT CZ byl oficiálně založen v roce 1994 a došlo tak ke sdružení dobrovolníků, kteří se již v roce 1992 podíleli na rozvoji ekologicky šetrných programů týkajících se rozvoje ekoagroturistiky, tj. turistiky na ekologicky hospodařících zemědělských podnicích u nás.

Posláním této nadace je prostřednictvím šetrné venkovské turistiky (ekologicky příznivé turistiky) podporovat setrvalý rozvoj venkova, iniciovat nové pracovní příležitosti a rovněž přispět k rozvoji odborných znalostí a schopností poskytovatelů služeb ve venkovské turistice, zabezpečit systém kontroly kvality služeb ve venkovské turistice a jejich jednotnou certifikaci. (7, str 48)

2.2.6 Chataření a chalupaření

Agroturistika a venkovská turistika nejsou jevem zcela novým. Pobyt na venkově, především u zemědělských rodin a formou letních bytů byly důležitou součástí předválečného cestovního ruchu České republiky i vztahů mezi městem a vesnicí. Po druhé světové válce, zejména v období kolektivizace, byly tyto původní vztahy mezi městem a venkovem zpřetrhány a touha městských lidí po přírodě, venkovském prostředí a pobytu na venkově nabývala zcela odlišné podoby. Rozvinulo se chataření a chalupaření. (7, str.48)

Jedná se o chatové osady, které jsou lokalizované mimo vesnické osídlení, případně o rekreační objekty na samotě (chalupy) nebo o kempy umístěné ve volné přírodě aj. Tento cestovní ruch, který bývá někdy označován jako „cestovní ruch mimo veřejné formy“. Využívá soukromých rekreačních zařízení místo veřejných nebo podnikových zařízení. Tato forma cestovního ruchu pro své odlišnosti od ostatních forem zůstává v pozadí pozornosti a naši občané ji většinou ani za cestovní ruch nepovažují. Příčinou

je hlavně to, že jedou do svého zařízení, které zpravidla není daleko od jejich bydliště a že po počátečních nákladech na výstavbu či přestavbu jsou již náklady na provoz ve srovnání s rekreací v hotelech v tuzemsku nebo v zahraničí minimální. Tato zařízení však plní rekreační funkci a umožňují účastníkům účelné využití volného času. Z toho důvodu je třeba pobyt chatařů a chalupářů považovat za rovnocennou formu cestovního ruchu. (7, str.49)

Důvody velkého rozvoje chataření a chalupaření v minulých letech v České republice:

- Omezené možnosti vycestovat do zahraničí, především do západoevropských zemí.
- Podniková rekreace nemohla všechny zájemce plně uspokojit, její přidělování bylo výběrové, často i nabídka rekreace byla v nevhodných termínech.
- V České republice bylo k dispozici mnoho volných chalup, hlavně v malých osadách, odkud se lidé snažili přestěhovat do větších sídelních celků (vesnic, měst). Mnoho starých občanů nemělo nástupce k trvalému užívání uvedených objektů. Jejich prodej chalupářům, kteří je zvelebovali, vyhovoval i místní samosprávě, protože zchátralé objekty již nehyzdily obec a její okolí.
- Došlo k vyčleňování půdy na výstavbu individuálních chat v chatových koloniích, hlavně v okolí měst, kde byl nedostatek vhodných chalup pro rekreaci a odpočinek.
- K rozšíření výstavby rekreačních objektů značně přispěla i nízká až symbolická cena půdy na výstavbu chat a podnikových rekreačních objektů a rovněž i cena nabízených chalup byla velmi nízká. V současné době by se tak rozsáhlá výstavba nemohla uskutečnit.
- V mnoha případech bylo vlastnictví rekreačního objektu i prestižní otázkou životní úrovně. Pro jiné občany to zase znamenalo vhodné uložení úspor.

Vzhledem k tomu, že chaty a chalupy nejsou využívány celoročně, je účelné podporovat formu pronájmu těchto objektů domácím i zahraničním návštěvníkům. (7, str. 49)

2.3 Venkovská turistika v českých podmínkách

Stejně jako v zahraničí je dějištěm venkovské turistiky vesnice mimo velká turistická centra. Specifickým produktem venkovské turistiky je agroturistika, která je neoddělitelně spjatá se zemědělskou usedlostí. Typickými projevy venkovské turistiky v České republice, jak uvádí Moravec (2006), jsou:

- ohleduplný vztah k přírodě a krajině, resp. krajina je turistickou atrakcí, o kterou se pečuje a je dále zvelebována;
- decentralizované ubytování s omezenou ubytovací kapacitou, což umožňuje rozmělnit četnost turistů, a tak eliminovat negativní dopady, které sebou nese „masová turistika“
- komorní, téměř rodinné zázemí (což je typické zejména pro agroturistiku – pobyt na rodinné farmě);
- pochopení pro individuální aktivity návštěvníků a turistů;
- zázemí v horských a podhorských oblastech, kde v symbióze se zemědělstvím představuje originální nabídku služeb cestovního ruchu, včetně poskytování čerstvých produktů hospodářství (v řadě případů i ekologických potravin) hostům;
- pronájem chat a chalup (tzv. druhého bydlení), což je český fenomén, který nemá zejména v Evropě obdobu.

Ohleduplný vztah k přírodě je přirozenou prioritou tohoto produktu cestovního ruchu. Nabídka tohoto produktu by ztrácela bez této atrakce svou přitažlivost. Byla by konkurenčně málo schopná nebo dokonce konkurence neschopná. V tomto případě se pak často mluví o trvale udržitelném rozvoji cestovního ruchu. A zde má venkovská turistika jedinečnou šanci obstát v konkurenci s ostatními produkty cestovního ruchu, zejména v konkurenci nabídky služeb center a středisek masového cestovního ruchu. (4, str. 17-18)

3 Veřejné finanční prostředky využitelné na rozvoj venkovské turistiky

Vzhledem k ekonomické charakteristice venkova by rozvoj venkovské turistiky byl velice problematický a pomalý. K dynamickému rozvoji cestovního ruchu ve venkovském prostoru mají napomoci veřejné podpory a dotace.

V letech 2004 – 2006 byly na rozvoj venkovské turistiky k dispozici několik zdrojů veřejné podpory a dotací, které pochází jednak ze Státního programu podpory cestovního ruchu a programu LEADER ČR, jednak z programů EU a financovaných jejími strukturálními fondy. (9, str.53)

3.1 Státní program podpory cestovního ruchu

Státní program podpory cestovního ruchu byl vyhlašován v letech 2001-2006 a garantována Ministerstvem pro místní rozvoj. Podpora se skládala ze tří podprogramů zaměřených na:

- rozvoj lázeňství,
- podporu prezentace ČR jako destinace cestovního ruchu,
- a konečně na podporu budování doprovodné infrastruktury cestovního ruchu pro sportovně-rekreační aktivity.

Pro venkovskou turistiku je významný zvláště důležitý poslední podprogram. V rámci tohoto programu mohli podnikatelé získat dotaci až 50 % předpokládaného investičního rozpočtu. Finance z tohoto podprogramu mohly být použity na rekonstrukci a výstavbu jezdeckých areálů, infrastrukturu cyklostezek a sportovní zázemí ubytovacích zařízení (hřiště, bowlingy, bazény apod.). (16)

3.2 Leader ČR

Program Leader ČR byl v roce 2004-2006 garantován ministerstvem zemědělství. Jeho posláním bylo:

- zlepšit kvalitu života ve venkovských oblastech,
- posílit místní ekonomické prostředí a zhodnotit místní produkci,
- a zhodnotit přírodní a kulturní zdroje.

Podporu z něj mohli využívat mikroregiony s velikostí 10 000 – 100 000 obyvatel, které ho osídlují v hustotě do 120 obyv./km². Projekty navazovaly na již hotovou rozvojovou strategii mikroregionu, zpracovanou na principu partnerství. Mikroregion musel mít místní akční skupinu (MAS) s právní subjektivitou, která měla na starosti výběr projektů z daného mikroregionu. Zvýhodněné byly mikroregiony s vyšší mírou dlouhodobého odlivu obyvatelstva a obce do velikosti 2 000 obyvatel. Projekty z tohoto programu byly alespoň z poloviny realizovány a financovány v roce 2004 s tím, že v průběhu následujícího roku mohli být dokončovány z vlastních zdrojů.

Žadatelé o podporu mohli být podnikatelské subjekty fyzické nebo právnické osoby, kteří mohli získat dotaci až 50 % z celkových přijatelných nákladů. Tyto subjekty museli mít sídlo podnikání v dané oblasti a jeho hlavní nebo vedlejší činností, uvedené v obchodním rejstříku, byly zemědělství nebo lesnictví.

Dalšími potencionálními žadatelé pak byly obce, svazky obcí a neziskové organizace působící v mikroregionu splňujícím výše zmíněné podmínky. Na tyto subjekty se vztahovala dotace až 80 % z celkových přijatelných nákladů

Přijatelnými náklady na projekt byly výhradně náklady na pořízení staveb, strojů, technologie a zařízení, rostlin, zvířat, informačních systémů, výpočetní techniky, softwaru, a dále rekonstrukce a modernizace hmotného investičního majetku a služby bezprostředně související s realizací projektu. Investice mohli být realizované pouze na území ČR a uvnitř schváleného mikroregionu.

Pro venkovskou turistiku je nejdůležitější prioritou zaměřená na zhodnocení přírodních a kulturních zdrojů. Konkrétně se jedná o:

- zlepšování podmínek pro ubytování, stravování a zkvalitňování gastronomických služeb dle místních tradic a zvyklostí,
- podpora destinačního managementu ve venkovských regionech v oblasti kompletní revitalizace venkovského prostoru,
- sladění ekonomického a sociálního rozvojem zájmy ochrany přírody a krajiny,
- využívání potenciálu venkova ve prospěch nabídky ekologicky šetrných forem turistických produktů a služeb, efektivní zhodnocování a kulturního dědictví venkova. (12)

3.3 Operační programy

Strukturální fondy EU nabízely v programovacím období 2004 – 2006 podporu pro podnikatele ve venkovské turistice obsaženou v operačních programech:

- Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství
- Společný regionální a operační program

Operační program rozvoje venkova a multifunkční zemědělství sleduje mimo jiné diverzifikaci zemědělských aktivit a aktivit blízkých zemědělství. Finanční prostředky lze získat na:

- výstavbu, rekonstrukci a modernizaci vybavení zařízení pro agroturistiku,
- zařízení a vybavení pro volný čas (dobrovolné programy pro hosty)

Dotace byly dostupné fyzickým i právnickým osobám nebo samostatně hospodařícím rolníkům, jejichž příjmy pocházejí ze soustavné a samostatné zemědělské činnosti. Tuto činnost musely provozovat vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku. Vybrané projekty mohli získat dotaci ve výši až 50 % přijatelných nákladů a minimálně 10 000 EUR a maximálně 80 000 EUR. (9, str.53)

Společný regionální a operační program v tomto programovacím období se příliš neliší od současného stavu. Podrobnosti o něm jsou uvedeny níže.

3.4 Současné možnosti získání finančních prostředků z veřejných zdrojů na rozvoj venkovské turistiky

V současném programovacím období 2007 – 2013 je většina programů strukturální politiky EU obsažena v Regionálních operačních programech. V případě Berounska a Křivoklátska je to konkrétně Regionální operační program Střední Čechy. Problematiku cestovního ruchu řeší prioritní osa 2 – Cestovní ruch, která se dále dělí následovně:

2.1. Podnikatelská infrastruktura a služby cestovního ruchu

- Vybudování nového ubytovacího zařízení nebo rozšíření či modernizace stávajícího ubytovacího zařízení za účelem zvýšení ubytovacího standardu včetně případných stravovacích služeb; podporována bude taktéž transformace stávajících a nevyužívaných či k jiné funkci sloužících objektů na ubytovací zařízení,
- rozšíření nabídky doplňkových služeb ve vazbě na ubytovací zařízení, další infrastrukturu nebo atraktivitu CR,
- vybudování, rekonstrukce a obnova objektů pro potřeby poznávacího CR.

2.2 Veřejná infrastruktura a služby cestovního ruchu

- Budování turistických stezek včetně doprovodné infrastruktury,
- budování cyklostezek a cyklotras s využitím pro cestovní ruch,
- rozvoj a obnova infrastruktury pro vodáckou turistiku a rekreační plavbu,
- rekonstrukce a revitalizace kulturních památek, včetně technických, alespoň regionálního významu se záměrem využití pro CR včetně návazné infrastruktury,
- vybudování, obnova nebo rekonstrukce projektů určených poznávací CR,
- zřízení, rozšíření a modernizace jednotného informačního systému v turistické destinaci,
- výstavba a vybavení ubytovacích zařízení ve vazbě na rozvoj specifických forem CR, včetně zázemí pro poskytování stravovacích služeb, podporována bude též transformace stávajících a nevyužívaných či k jiné funkci sloužících objektů na ubytovací zařízení,

- rekonstrukce, modernizace a vybavení stávajících ubytovacích zařízení ve vazbě na rozvoj specifických forem CR, včetně zázemí pro poskytování stravovacích služeb, podporovány budou projekty, jejichž realizací dojde ke zvýšení standardu poskytovaných služeb či rozšíření ubytovacích a stravovacích kapacit, podporovány budou také investice do další doprovodné infrastruktury ve vazbě na výše zmíněné typy ubytovacích zařízení.

2.3. Propagace a řízení turistických destinací Středočeského kraje

- Podpora iniciace a vytváření řídicích a koordinačních struktur v turistických destinacích,
- tvorba a distribuce propagačních a informačních materiálů a dalších marketingových nástrojů turistických destinací,
- prezentace turistických destinací, např. na veletrzích CR,
- organizace konferencí a seminářů o cestovním ruchu, zajištění a propagace pravidelných kulturních a sportovních akcí minimálně regionálního charakteru s významným dopadem na rozvoj CR – může jít o vznik nových akcí, obnovu zaniklých akcí a tradic nebo rozšíření stávajících akcí. (8, str.73)

4 Možnosti aktivit venkovské turistiky na Berounsku a Křivoklátsku

Berounsko i Křivoklátsko leží ve Středočeském Kraji, v turistickém regionu Střední Čechy-západ. Hranice mnou vybraného regionu se shodují s hranicemi dvou Chráněných krajinných oblastí. Konkrétně CHKO Český kras a CHKO Křivoklátsko. Turistika je zde výrazně ovlivněna blízkostí hlavního města, která je nejžádanějším cílem cestovního ruchu v České republice. Na následujících stránkách jsou uvedeny možnosti, které má účastník venkovské turistiky, když zavítá do této oblasti. Tato část by měla potvrdit nebo vyvrátit hypotézu, že na Berounsku a Křivoklátsku lze nalézt velké množství atraktivit a činností venkovské turistiky ve všech formách.

4.1 Hlavní kulturní a přírodní atraktivity

Jak již bylo řečeno region Křivoklátsko je totožný s územím **CHKO Křivoklátsko**. Území rozprostírající se na téměř celé Křivoklátské vrchovině a severním cípu Plaské pahorkatiny. Dohromady zaujímá rozlohu 628 km². Pro své hodnotné přírodní bohatství bylo Křivoklátsko v roce 1977 uznáno biosférickou rezervací organizací UNESCO a o rok později byla na tomto území zřízena chráněná krajinná oblast.

Dodnes zde zůstalo zachováno více než 1800 druhů cévnatých rostlin, nejméně 52 druhů dřevin, hnízdí zde kolem 120 druhů ptáků a dosud nespočetné množství dalších živočichů, z nichž některé jsou zařazeny do červených seznamů vzácných a ohrožených druhů.

Na mnoha místech, zejména v 15-ti přírodních rezervacích, je zachována panenská krajina, která nenese známky zásahu lidské ruky. Mezi nejcennější patří rezervace Týřov (údolí řeky Vůznice mezi obcemi Broumy a Skryje) (18)

Osídlení tohoto kraje je mladší než v Českém krasu. Hlavním důvodem jsou méně příznivé přírodní podmínky. Teplota na dně údolí je po většinu roku velmi nízká a blíží se podmínkám podhorských a horských oblastí. Teplotní inverze je pro toto území typický jev a proto se může pochlubit bohatou druhovou rozmanitostí.

V současné době probíhá jednání o transformaci z CHKO Křivoklátsko na NP Křivoklátsko.

Křivoklátsku dal jméno hrad **Křivoklát**, který je asi největší atraktivitou této oblasti. Na místě hradu stál původně dřevěný lovecký hrádek založený v 11.století. Křivoklát je také dějištěm mnoha kulturních akcí. Mezi nejznámější patří: Křivoklání, Křivořezání nebo Advent na Křivoklátě. O letních víkendech probíhají v rámci Léta na Křivoklátě různé koncerty, divadelní a jiná představení.

Další hrad, nebo spíše jeho zřícenina, nacházející se na území Křivoklátska je architektonicky jedinečný hrad **Krakovec**. Někdy se mu také říká „poslední hrad v Čechách“, protože završil éru nedobytných hradů a dál se stavěly jen pohodlné zámky.

Další významnou a oblíbenou památkou je zřícenina hradu **Týřov**, která leží na břehu Berounky.

Na území Křivoklátska se také nachází trosky patrně nejmenšího královského hradu **Jinčov**. Měl pouze 2 obytné místnosti a čtverhrannou věž. Hrad obklopuje nádherná přírodní scenérie Národní přírodní rezervace Vůznice.

Nedaleko Křivoklátska se nachází **Hamousův statek**. Jedná se o roubený dům špýcharového typu. Na tomto domě jsou patrné středověké stavební postupy. V sezoně se pak uvnitř statku předvádí ukázky různých řemesel např. ruční tesání, pečení chleba atd.

Dalším atraktivním místem jsou **Skryje**. Tato obec je zajímavá z několika hledisek. Na návsi se nachází několik roubených chalup, které tvoří venkovskou památkovou zónu. Na katastrálním území obce vystupují napovrch nejstarší vrstvy půdy se zkamenělinami trilobitů a jiné druhohorní fauny a flory. Díky tomu přilákala obec vědce Joachima Baranda, který zde má svůj památník. Za vsí se na Zbirožském potoce vytvořily vodopády a drobná jezírka.

Mezi největší technické atraktivity Křivoklátska patří **Železniční muzeum Českých drah** v Lužné u Rakovníka. Je to největší muzeum svého druhu v Česku, které nabízí početnou kolekci parních lokomotiv a kolejových vozidel. K vidění je i modelové kolejiště a sbírka historických předmětů s železniční tematikou. Při zahájení a ukončení sezony jsou vypravovány nostalgické jízdy historickými železničními soupravami.

Na hranici mezi Křivoklátskem a Berounskem najdeme známé dvojhradí **Žebrák** a **Točnick**. Obě zříceniny jsou od sebe vzdáleny 600 m a vytváří spolu nejmajestátnější a nejzachovalejší souhradí v Čechách.

Dalším hraničním Bodem je zámek Nižbor, který je sídlo nedávno založeného **Informačního centra keltské kultury**. Posláním ICKK je poskytovat informace nejen o našich, ale i ostatních oppidech světa obývaného Keltů a především o složité historii a formování keltských kmenů, o jejich putování Evropou až po ústup ze střediska dění. Informace jsou zde podávány netradičním způsobem, prostřednictvím multimediálních dotykových obrazovek. Na stěnách se pak začínou promítat záběry z celého bohatého života Keltů. Návštěvník tak vidí bojovníky Keltů, táborový život, jejich domácí zařízení, obydlí i další zajímavosti, to vše v barevném provedení na stěnách. Děj je doprovázen zvukově, a tak je dojem působivější, protože návštěvník stojí uprostřed a kolem něj kypí rušný keltský život. Největším unikátem je 3D minikino, které v celosvětové premiéře kombinuje hraný a animovaný 3D film. Součástí programu ICKK patří i akce k příležitosti oslavy 3 nejdůležitějších keltských svátků, které sahají do doby turistické sezony informačního centra.

Český kras je vápencové území mezi Prahou a Berounem. Tato krajina má různorodý povrch obsahující bizarní skalní útvary, jeskyně, rokle a kaňony, které formovali řeka Berounka a její přítoky Litavka, Kačák a hraniční potoky Radotínský a Suchomastský potok. Krajinu tvoří převážně vápence a břidlice z období siluru a devonu. Kras má elipsovité tvar o rozloze 130 km².

Krajina se může pochlubit rozmanitou faunou a florou. Z rostlin je dominují teplomilné a suchomilné druhy a vytvářejí hodnotné biotopy. Aby se toto bohatství zachovalo, byl v roce 1972 Český kras vyhlášen chráněnou krajinnou oblastí.

Nejhodnotnější biotopy jsou prohlášeny za přírodní rezervace a podléhají přísné ochraně přírody. Nejvýznamnější je rezervace Karlštejn, na jehož území protéká Bubovický potok a vytváří drobné vodopády s travertinovými kupami.

Na tomto území se v prvohorách nacházelo tropické a subtropické moře a zkamenělé pozůstatky jejich obyvatelů se skrývají v břidlicích a vápencích, které tvoří podloží celého Českého krasu.

Nejvýznamnější historickou památkou tohoto území je hrad **Karlštejn**. Karlštejn je památkou světového významu, který dělá Karlštejnsko nejnavštěvovanějším turistickým regionem hned po Praze. Mimo hradu ves láká také muzeem voskových figurín a muzeem Betlémů.

V Českém krasu najdeme mnoho technických památek připomínající báňskou činnost, která na tomto území probíhala v minulém a předminulém století. Nedaleko Karlštejna kolem obce **Mořina** jsou to například tzv. Lomy Amerika, které byly v padesátých letech častým cílem trempů. Nejznámějším je polozatopený lom Velká Amerika. Tyto lomy si lze prohlédnout i z jiné perspektivy a to ze štol, které je propojují. Tyto štoly jsou však přístupné jen velmi zřídka. Zpravidla každý druhý květnový víkend při příležitosti Evropského dne parků nebo při významných výročích těžby vápence.

Nedaleko Mořiny je možné v opuštěném lomu s názvem Paraple, na katastrálním území obce Bubovice, navštívit i zcela unikátní skanzen **Solvayovy lomy**. Jedná se vlastně o muzeum těžby a dopravy vápence na území Českého krasu umístěné do volné přírody. Od skanzenu je možné pokračovat po turisticky značené stezce do Svatého Jana pod Skalou.

Svatý Jan pod Skalou je vesnička uprostřed Českého krasu. Je známá především dominantní vápencovou stěnou s velkým křížem nad bývalým klášterem, která je vyhledávanou vyhlídkou. Vedle kláštera je možné navštívit barokní Kostel narození sv. Jana Křtitele v jehož podzemí se nachází jedinečný podzemní kostel a travertinová jeskyně, kde v 9.století přebýval poustevník sv. Ivan, po kterém získala obec jméno. Obcí prochází 3 naučné stezky a Cesta Vojty Náprstka, která byla první značenou turistickou stezkou u nás.

Mimo vápence se v regionu těžila i železná ruda. To dokládá důlní expozice **Chrustnická šachta**. Otevřená v roce 1997 u nedalekých Loděnic.

V tomto regionu je možné kromě důlního průmyslu narazit i na průmysl sklářský. Zastoupen je tady poměrně velkou sklárnou Rückl v Nižboře a **rodinná sklárna v Nenačovicích**. Navštívit lze obě, ale v Nenačovicích je možné si pod vedením majitele i toto řemeslo vyzkoušet.

CHKO Český kras je proslulá krasovými jevy včetně jeskyní, které patří k největším v Čechách. **Koněpruské jeskyně** byly objeveny v roce 1950 při těžbě vápence v jižním svahu vrhu Zlatého koně.

4.2 Cykloturistika

Křivoklátsko je protkáno hustou sítí značených cyklotras. Většina cyklotras je napojena i na sousední regiony. Nejvýznamnější cyklotrasou procházející územím Křivoklátska je GREENWAY BEROUNKA – STŘELA. Trasa vede z větší části Chráněnou krajinnou oblastí Křivoklátsko a přírodními parky Jesenicko a Horní Střela. Další cyklotrasy spadají do III. a IV. třídy, jsou převážně lehké až středně těžké (viz příloha č.2). Nejčastěji zasahují do sousedních oblastí Rakovnicka. Z Berouna po proudu řeky je nově postavena cyklostezka, která byla financována ze strukturálních fondů EU. Návštěvníci holdující cykloturistice si mohou objednat služby cykloprůvodce. Cykloprůvodce výborně zná danou lokalitu a může tak klientům připravit trasu na míru. Návštěvník se tak omezovat pouze na klasické cyklotrasy, ale mohou využít nepřehledného množství způsobů, jak Křivoklátskem projet a nevynechat zajímavá místa. Cykloprůvodce je vhodný pro všechny věkové skupiny, protože se lehce přizpůsobí tempu klientů a díky své znalosti prostředí pro ně může vybrat nejvhodnější trasu.

4.3 Pěší turistika

Pěší turistika je na Berounsku a Křivoklátsku také velmi rozšířená a má dlouhou tradici, což dokládá i turistická trasa s číslem 0001 a první značená stezka na našem území. Tato trasa tvoří jakousi páteř pro hustou síť dalších turistických tras (viz příloha č.3) a naučných stezek (viz příloha č.4). Naučné stezky čítají dohromady 137 km a je mezi nimi i zcela unikátní Vodácká naučná stezka.

4.4 Vodáctví

Jedinou běžně sjízdnou řekou je Berounka, která protéká celým územím Berounska a Křivoklátska. Berounka je velmi klidná řeka vhodná i pro začínající vodáky. Její plavba se většinou začíná v Chrástu u Plzně a na území Křivoklátska se nachází asi její nejatraktivnější část, protéká tu hlubokým údolím a je obklopena mnohými zajímavými místy. Berounka vplouvá do Křivoklátska u mostu ve Zvíkovci a opouští ho nedaleko za obcí Račice, kde pokračuje na území Berounska a nakonec v Radotíně ústí do Vltavy

4.5 Horolezectví

Na území Berounska a Křivoklátska je také několik míst vhodných ke skalnímu lezení. Asi nejvyhledávanější jsou vápencové stěny v Srbsku na levém břehu řeky Berounky. Díky své dobré pozici jsou na tamní skály možné výstupy i na podzim a v zimě. Dále je velice oblíbená skála pod křížkem ve Svatém Janu pod Skalou, která nabízí možnost lezení horského charakteru. Na Křivoklátsku je nejvhodnější k lezení opuštěný pískovcový lom zvaný Přílepská skála. Na nižších stěnách Přílepských skal se často provozuje i lezení bez lana tzv. bouldering. Pro bouldering jsou často využívány i několikametrové žulové balvany u obcí Petrohrad a Ležky. Toto místo je každé jaro dějištěm mezinárodních závodů v boulderingu s názvem Jesenické padání.

4.6 Kulturní akce na Berounsku a Křivoklátsku

Zkoumané území je dějištěm řady tradičních kulturních akcí, které se také musí započítat mezi atraktivitami venkovského cestovního ruchu. Tyto kulturní akce se buď ve venkovském prostoru odehrávají, nebo se věnují tradičním řemeslům (např. Hrnčářské trhy v Berouně). V nejlepším případě splňují obě výše zmíněné podmínky. Akcí je velké množství, proto jsem popsala nejvýznamnější z nich a zbytek je uveden v příloze (viz příloha č.5).

Na hradě Křivoklát je každoročně v říjnu už po čtrnáct let pořádána šermířská akce - **Křivoklání**. Návštěvníci mohou shlédnout různé ukázky šermířských soubojů, které se střídají s vystoupeními německé a české hudební skupiny hrající středověkou hudbu a kejklíře z Velké Británie. Vystoupení doplňuje řemeslný jarmark, který zaplňuje celé dolní nádvoří hradu. Návštěvníci si tak mohou zakoupit řemeslné výrobky od řezbář-

ských prací přes textilie, repliky středověkých nádob ze skla a keramiky po občerstvení připravené podle středověkých receptur. Výroba některých z nich je ukázána na místě. Dále je možnost vyzkoušet si střelbu ze středověkého luku nebo kuše. Pořídít si fotografii s čertem, který vám prodá stříbrňák pro štěstí. Zážitek z vystoupení si mohou návštěvníci umocnit netradiční dopravou parním vlakem, který je vypraven z Prahy – Braník

Hrnčířské a řemeslné trhy navazují na dlouholetou tradici berounské keramiky, která byla nejslavnější na přelomu 16. a 17. století. Trhy se konají dvakrát ročně vždy jarní v květnu a klasické v září. V tyto termíny se do Berouna sjíždí přes 200 řemeslníků z celého Česka i Evropy a v minulém roce ho navštívilo kolem 27 tisíc návštěvníků. V roce 2006 slavily hrnčířské trhy desetileté výročí. Součástí trhů je keramická soutěž, které se zúčastňují výrobci keramiky. V milých letech to byli témata jako pivo, čaj, víno, květiny nebo kuchyňská keramika. Trhy jsou doprovázeny i tanečními a hudebními vystoupeními všech žánrů od lidových písní, přes dechový a swingový orchestr až po rokové skupiny. Návštěvníci mohou také využít stánků s občerstvením, navštívit vinný koutek a u některých stánků i vytvořit vlastní keramický výrobek.

Další známou akcí, která se na Berounsku koná, je **Karlštejnské vinobraní**. Pořádá ho každoročně obec Karlštejn, státní hrad Karlštejn a Výzkumná stanice vinařská Karlštejn již od roku 1996. Hlavní atrakcí je historický průvod císaře Karla IV. a jeho družiny na hrad čímž oficiálně zahajují vinobraní. Průvod prochází z prostranství před vinicí na nádvoří hradu a naposled měl 250 členů a přišlo se na něj podívat tisíce diváků.

Mimo průvodu je zde k dispozici bohatý program probíhající od rána do večera. Jsou to:

- koncerty historické, folkové a lidové hudby,
- šermířská vystoupení na hradě a v podhradí,
- středověký jarmark na náměstí a cestou k hradu,
- výuka historických tanců na náměstí,
- velký královský rytířský turnaj,
- polykači ohně fakíři a dvorní mágové,

- přehlídka odívání doby středověku,
- vystoupení heroldů, trubačů, pištců a šašků,
- ochutnávky karlštejských vín a burčáku,
- kulinářské speciality a vepřové hody,
- dětský ráj s nejrůznějšími soutěže a divadelní představení.

5 Terénní šetření

5.1 Popis terénního šetření

Terénní šetření bylo prováděno prostřednictvím řízených rozhovorů s představiteli státní samosprávy, podnikateli a organizacemi nabízejícími služby cestovního ruchu a pracovníky turistických či městských informačních center. Základní otázky jsou uvedeny v přílohách práce č. 6, 7 a 8. Přípravené otázky by se daly shrnout do 4 tematických okruhů:

- Využití finančních prostředků ze strukturálních fondů Evropské Unie.
- Podpora venkovské turistiky ze strany státní samosprávy.
- Marketingová komunikace podnikatelů.
- Společné otázky.

Téma prvního okruhu otázek mělo za úkol ukázat, jak státní samospráva informuje podnikatele o možnostech čerpání z fondů EU a jak je tyto subjekty využívají, případně proč tak nečiní. Další tematický okruh měl přiblížit samostatné aktivity státní samosprávy v podpoře venkovské turistiky, a jak míru této podpory hodnotí podnikatelé a měli možnost uvést své návrhy na zlepšení. Třetí okruh ukazuje, jak se subjekty poskytující služby cestovního ruchu snaží komunikovat s návštěvníky a tak zvýšit svoji návštěvnost. Všechny subjekty měly v otázkách začleněny 3 společné otázky, které měly ukázat jak všechny subjekty vidí vývojovou tendenci návštěvnosti regionu, jakou bude mít ekonomická krize vliv na zájem o venkovský cestovní ruch a návrhy na zlepšení podpory venkovského cestovního ruchu.

Pro státní samosprávu byly připraveny dva okruhy otázek (viz příloha č. 6). První okruh se soustřeďuje na podporu venkovské turistiky ze strany samosprávy. Druhý pak zkoumá, jakým způsobem podněcuje samospráva podnikatele ke zlepšení jejich služeb. Ke zlepšení těchto služeb mohou tyto subjekty využívat finanční prostředky z veřejných zdrojů, zejména ze strukturálních fondů EU. Osloveným byla nabídnuta možnost osobního setkání nebo zaslání otázek e-mailem. Všechny subjekty si vybraly komunikaci elektronickou formou.

Při šetření byly osloveny tyto úřady a organizace destinačního managementu:

- Krajský úřad Středočeského kraje
- Městský úřad Beroun
- Městský úřad Rakovník
- Rakovnicko o.p.s.
- Region Karlštejsko, o.s.

Nejdříve byly osloveny výše zmíněné městské úřady, protože to jsou bývalá centra okresů Beroun a Rakovník, které zahrnovaly vybrané území a tudíž by mohly mít povědomí o situaci v regionech i nadále. Tento předpoklad se ovšem ukázal jako mylný a představitelé odborů, kteří mají ve své kompetenci cestovní ruch, mě odkázali na organizace destinačního managementu Region Karlštejsko, o.s. a Rakovnicko o.p.s. Pracovnice městského úřadu v Rakovníku mi poskytla odpovědi, které se týkají blízkého okolí města.

Osloveni byli i odborníci v sídle Středočeského kraje, do jehož působnosti regiony spadají a byla jsem opět odkázána na Region Karlštejsko a Rakovnicko o.p.s.

Další sférou, která byla k šetření vybrána, je sféra soukromá. Vybrány byly subjekty, které poskytují služby v rámci venkovského cestovního ruchu. Výjimkou je Informační centrum keltské kultury, které spadá pod Středočeský kraj, ale zapojením ústřední památkové péče Středočeského kraje se stává částečně samostatným subjektem. Otázky byly rozděleny do 4 tematických částí (viz příloha č. 7). První část měla podat základní informace o subjektu z hlediska poskytovaných služeb, návštěvnosti, složení klientů atd. Další část měla přiblížit obraz podpory podnikání v regionu, jak jí podnikatelé vnímají a ukázat, jak jsou využívány finanční prostředky ze strukturálních fondů EU a případně proč využívány nejsou. Aby podnikání bylo úspěšné, je třeba se věnovat i marketingové komunikaci, která informuje potenciální zákazníky o nabídce služeb. Této problematice byla věnována třetí část. Poslední část tvořily doplňující otázky, které byly obsaženy i v ostatních dotaznících. V této kategorii byly osloveny tyto konkrétní subjekty:

- Informační centrum keltské kultury v Nižboře
- Skanzen Solvayovy lomy

- Ekocentrum Kavyl ve Svatém Janě pod Skalou
- Důlní expozice Chrštenická šachta

Do šetření byla zahrnuta i informační centra, protože v případě venkovské turistky, jsou často jediným subjektem, který může zájem o ní upozorovat. Informační centra mohou také pomáhat soukromým subjektům v jejich propagaci a potažmo i rozvoji regionu.

Otázky pro informační centra (viz příloha č. 8), byla rozdělena do dvou tematických okruhů. První část se zaměřovala na zájem turistů o venkovskou turistiku a druhá část pak na služby, které by informační centra mohla nabídnout podnikatelům a na jejich využívání. V rámci terénního šetření byla oslovena všechna klasická informační centra v regionu, konkrétně:

- Městské informační centrum Rakovník
- Městské informační centrum Beroun
- a Turistické informační centrum Karlštejn

5.2 Výsledky terénního šetření

5.2.1 Státní samospráva

Následující výsledky jsou tedy vyvozeny z informací poskytnutých od Odboru školství, památkové péče, kultury, tělovýchovy a cestovního ruchu městského úřadu Rakovník, Rakovnicka o.p.s a občanského sdružení Region Karlštejnsko.

Křivoklátsko

Na Křivoklátsku je zájem turistů o venkovský cestovní ruch podporován organizací Rakovnicko o.p.s., jež vykonává funkci destinačního managementu této turistické destinace. Charakteristika této destinace předurčuje zaměření na venkovskou turistiku, převážně aktivní a poznávací. Tato podpora je realizována hlavně proto, že cestovní ruch je a předpokládá se, že i v budoucnu bude hlavním ekonomickým odvětvím tohoto území.

Na otázku jak podporuje Centrála cestovního ruchu venkovskou turistiku na tomto území, jsem dostala odpověď, že by se Czech tourism měl zaměřit více na prezentaci jednotlivých regionů v zahraničí a přitom dbát na to, aby jeho aktivity neodrazovaly naše občany od jejich návštěvy.

Dále mě zajímalo, jak vidí státní samospráva rozvinutost venkovského cestovního ruchu v regionu. Podle Rakovnicka o.p.s. chybí v regionu organizace, která by řídila cestovní ruch v oblasti rozvoje infrastruktury a marketingu. Na spolupráci v cestovním ruchu by se mělo aktivně a finančně podílet nejméně 50% subjektů poskytujících služby v cestovním ruchu (zejména ubytovací a stravovací zařízení, turistické cíle). Rozvoj infrastruktury by měla podporovat samospráva – obce a mikroregiony, které však nemají CR jako prioritní oblast. Obyvatelé obcí by se také měli aktivně zapojovat do služeb CR, prostřednictvím nabídky malokapacitního ubytování venkovského typu.

Rakovnicko, o.p.s si myslí, že venkovská turistika nemá zatím tak velký vliv, jak by podle charakteristiky regionu měla mít. Turistika jako taková je, podle jejich názoru, samosprávou a obyvatelstvem ve značné míře chápána jako bezvýznamná, finančně zatěžující rozpočty obce a obtěžující obyvatele obcí.

Aby se skutečnost co nejvíce přiblížila ideálnímu stavu, chce se Rakovnicko o.p.s. zaměřit na využití potenciálu destinace. K tomu má napomoci vytvoření nabídky služeb

pro jednotlivé cílové skupiny, soustřeďující se zejména na aktivní turistiku jako je cykloturistika, vodáctví, pěší turistika včetně moderního nordic walking. Tyto typy by měly být přímo poskytovány a prodávány Rakovnickem, o.p.s. Organizace bude dále okazovat na možnosti destinace a nabídku farem v oblasti jezdeckví, zajišťovat exkurze, výlety a pobyty pro individuální turisty i skupiny (zejména školy, seniory, firmy). Dalším cílem je vyhlášení Národního parku Křivoklátsko a vybudování návštěvnického centra Křivoklátska (Domu přírody Křivoklátsko).

Další tematický okruh otázek ukazuje, jak organizace destinačního managementu informují podnikatele v cestovním ruchu o možnostech čerpání finančních zdrojů ze strukturálních fondů EU.

Rakovnicko, o.p.s. informuje podnikatelské subjekty prostřednictvím osobního jednání, tisku, mailu a internetu. Před zahájením programového období byla vedena poměrně intenzivní kampaň za účelem přípravy projektů v oblasti cestovního ruchu. Tyto informace jsou podle Rakovnicka, o.p.s. podávány v dostatečné míře vzhledem k charakteru území a jeho možnostem.

Podle Rakovnicka, o.p.s. nejsou dostatečně využívány možnosti dosáhnout na finance z EU. Hlavním důvodem je podle nich to, že ze strany řídicích orgánů (ministerstev a kraje) jednotlivých programů jsou vytvářeny umělé překážky, které brání v jednoduchém žádání a čerpání prostředků. Žádosti jsou zbytečně složité, administrace projektů rozsáhlá a subjektivně vedená ze strany úředníků.

Rozvoji venkovského cestovního ruchu by mohlo přispět uvolnění prodeje turistických produktů a balíčků. Ubytování s dalšími službami mohou dnes prodávat jen cestovní kanceláře, pro které domácí cestovní ruch a incoming za venkovskou turistikou zajímavý. Ostatní cestovní kanceláře nemají takovou znalost destinací a maržemi zvyšují ceny produktů, které se pak stávají neprodejnými.

EU by měla podpořit koordinaci výstavby infrastruktury – cyklostezky, in-line, pěší stezky a pomoci provozovatelům vytvořit podmínky pro udržitelnost těchto projektů.

Berounsko

Ze získaných odpovědí od občanského sdružení Region Karlštejsko je patrné, že situace v této lokalitě je velice podobná jako na Křivoklátsku.

Region Karlštejsko pomáhá rozvoji cestovního ruchu v regionu shromažďováním údajů, společným podáváním žádostí o dotace na doprovodnou infrastrukturu a společnou propagaci. Region Karlštejsko také organizuje nebo se alespoň podílí na organizaci některých akcí, jako jsou Královský průvod a Karlštejské vinobraní.

Také podle této organizace by měl Czech tourism více propagovat region jako takový a nejen hlavních atraktivit, což jsou v tomto případě Karlštejn a Koněpruské jeskyně. Centrála by měla aktivně vyhledávat, oslovovat a spolupracovat se zástupci regionu.

Venkovská turistika je v tomto regionu dostatečně rozšířená, ale stále zde chybí řada služeb, které by mohli zvýšit finanční přínos z turistiky. Oproti Křivoklátsku má zde turistika velký vliv a je jedním z důležitých odvětví. Turisté přinášejí do regionu finance a pomáhají udržet pracovní místa.

Region Karlštejsko informuje subjekty působící v cestovním ruchu o možnostech čerpání financí z prostředků EU stejným způsobem jako Křivoklátsko, tedy osobně a e-mailem a žádosti jim i pomáhají zpracovávat. Těchto nabídek však podnikatelé využívají velmi málo. Výše dotace pro ně není dostatečně zajímavá a požadavky na administraci projektů často neúměrně zvyšují cenu menších projektů.

Region Karlštejsko by stejně jako Rakovnicko, o.p.s. rádo rozšířilo nabídku svých služeb o prodej turistických balíčků, ale myslí si, že mezi podnikateli by o ně nebyl dostatečný zájem.

Oproti Rakovnicku se Karlštejsko spíše zaměřuje na propagaci oblasti. K tomuto účelu patří právě probíhající s názvem Krajinou Karla IV., který má představit místa, kudy chodil římský císař a český král. Projekt je podpořen s regionálního operačního programu Střední Čechy. Tento projekt začal v roce 2009 a má být ukončen v průběhu roku 2010.

Žadatelem projektu je Svazek obcí – mikroregion Dolní Berounka a Region Karlštejsko, o.s. je jeho generálním partnerem.

V rámci projektu bude nebo již bylo vytvořeno:

- DVD Karlštejsko,
- displej se sadou kartiček o zajímavostech regionu,
- 15 druhů propagačních letáků o jednotlivých tipech na výlet,
- barevná brožura A4, jednobarevný katalog služeb,
- Sada propagačních materiálů – tužky, hrnky, papírové tašky,
- kapesní a stolní kalendáře,
- sada hracích prvků pro rodiny s dětmi – pexeso, kvarteto, omalovánky, pastelky,
- bannery rolovací,
- kniha panoramatických fotografií,
- velkoplošné fotografie a výstavní systém,
- a dále se uskuteční semináře a konference o cestovním ruchu, kampaň propagace Karlštejska v médiích, propagační akce Karlštejska v regionu i v okolí, účast na veletrzích cestovního ruchu.

K účasti na projektu jsou vyzváni i podnikatelé provozující restaurace, ubytování, služby cestovního ruchu a lidových řemesel, bez kterých by tato kampaň neměla takovou naději na úspěch.

Pokud se subjekty přihlásí k účasti na projektu, bude jejich provozovna uváděna v:

- letáčích se zajímavostmi Karlštejska a tipy na výlet. Řazeno podle míst (např. Podél Berounky), cílové skupiny (např. pro seniory) nebo zaměření (např. výlety za koňmi a na koních nebo Podzimní výlety na Karlštejsko),
- kartičkách na display „Karlštejsko“ (jednotlivé kartičky o zajímavostech a službách v Karlštejsku distribuované jak v provozovnách, tak i turistických cílech),
- barevné brožury A4 o Karlštejsku,
- jednobarevném katalogu služeb,
- DVD o Karlštejsku.

Součástí je i cílená distribuce jejich služeb jak na propagačních akcích, tak v Infocentrech a u dalších partnerů a členů Regionu Karlštejsko a veletrzích cestovního ruchu.

Jako partner může subjekt získat pro své hosty a pro svoji propagaci:

- PEXESO Karlštejsko,
- kvarteto Karlštejsko,
- display s kartičkami o zajímavostech regionu,
- omalovánky z Karlštejska včetně pastelek,
- stolní kalendáře na rok 2010 s uvedením nejvýznamnějších akcí na Karlštejsku,
- knihu panoramatických fotografií „Krajinou Karla IV.“,
- jednotlivé propagační letáky s nabídkou dalšího využití volného času pro Vaše hosty a zákazníky vč. map.

V provozovně je možné uspořádat jednodenní seminář pro cca 30-40 osob nebo pracovní setkání.

Projekt se v současné době nachází asi ve $\frac{3}{4}$ plánované realizace a zatím se těší velkému zájmu ze strany podnikatelů, starostů a turistů. Nelze jednoznačně prokázat, že projekt je důvodem, proč Karlštejsko netrpí úbytkem turistů jako Praha, ale alespoň výrazně přispěl k součinnosti soukromé a státní sféry.

5.3 Soukromé subjekty

Moje žádost o spolupráci se soukromými subjekty poskytující služby cestovního ruchu jsem se bohužel nesečkala s odezvou. Následující informace jsou výsledkem vlastního pozorování a informací poskytnutých na internetových stránkách jednotlivých subjektů.

Nemohu samozřejmě vyjádřit názory, které se týkají informovanosti a podpory státní samosprávy, lze však zhodnotit marketingovou aktivitu k podpoře své činnosti a míru využívání možností finanční podpory z programů Evropské Unie.

Marketingové aktivity všech subjektů nejsou příliš výrazné. Ke všem objektům jsou zřízeny internetové stránky s informacemi o poloze, dopravní dostupnosti, historii objektu a aktualitami. Informační centrum keltské kultury a Skanzen Solvayovy lomy navíc využívá prvky event marketingu. U ICKK jsou to kulturní akce u příležitosti oslavy hlavních keltských svátků. Na tyto akce jsou vylepovány plakáty na nástěnkách v okolí Nižbora a pozvány jsou otiskovány v regionálních periodících. Skanzen Solvayovy lomy pořádá slavnostní zahájení a uzavírání sezóny a Muzejní noc.

Finanční prostředky ze strukturálních fondů EU využívá pouze Ekocentrum Kavyl. Konkrétně je to Evropský sociální fond. Financována je zvláště ekologický výzkum a výchova. Pracovníci ekocentra zajišťují vzdělávací programy ekologické výchovy v základních a mateřských školách v blízkém okolí. Na farmářský koutek, který je součástí ekocentra a nejvýznamnější částí pro venkovský cestovní ruch, však projekt zaměřen není.

Ostatní subjekty strukturální fondy EU nevyužívají. Předpokládám, že hlavním problémem bude administrativní náročnost žádostí o dotace. ICKK je financováno ze středoevropského kraje a vystačí si pouze s těmito prostředky.

5.4 Turistická a městská informační centra

Odpovědi všech subjektů byli prakticky totožné, jen podané jinými slovy. V tomto regionu není možné, aby soukromé subjekty působící v cestovním ruchu využili služeb turistických center jako marketingový prostředek, protože informační centra tuto možnost nenabízí.

Podle pracovníků turistických center se návštěvníci nejvíce zajímají o pěší turistiku, cykloturistiku a koňské stezky a vzrůstá zájem i o agroturistiku a ekoagroturistiku, jejíž některé služby na území Kalštejnska a Křivoklátska poskytuje pouze Ekocentrum Kavyl. Informační centra nevydávají materiály věnované speciálně venkovské turistice ani žádné z jejích forem.

5.5 Společné otázky

V otázkách pro všechny typy subjektů se objevily dvě totožné otázky. Konkrétně měly zjistit, jestli je pozorován vzrůstající nebo klesající zájem turistů o venkovskou turistiku a vliv nynější hospodářské krize na zájem o tuto formu cestovního ruchu.

Respondenti se shodli na tom, že zájem turistů o venkovskou turistiku roste nebo alespoň zůstává na stejné úrovni. K tomuto vývoji nejspíše přispívá i ekonomická krize, která posiluje zájem o domácí cestovní ruch. Většina respondentů však považuje ekonomickou krizi za bezvýznamnou na vliv na cestovní ruch v jejich regionu a mají ji spíš za uměle vyvolanou.

6 SWOT analýza

Ze získaných informací ze situační analýzy a terénního šetření byly vyvozeny SWOT analýzy obou regionů a následně porovnány.

6.1 SWOT analýza Křivoklátsko

Silné stránky	Slabé stránky
Blízkost Prahy Přírodní bohatství Bohatá síť turistických a cykloturistických tras Kulturní a přírodní památky Délka a rozmanitost naučných stezek Řeka Berounka Tradiční kulturní akce Absence znečišťovatelů prostředí Organizace destinačního managementu Nordic Walking Stránky s turistickými informacemi Nabídka průvodcovských služeb a výletů	Agroturistika a ekoagroturistika Marketingové aktivity Malá součinnost samosprávy a rezidentů Koňské stezky
Příležitosti	Hrozby
Strukturální fondy EU Národní park Křivoklátsko Uvolnění prodeje turistických produktů a jejich balíčků Napojení na nedaleké koňské stezky	Odliv obyvatelstva Zahraniční dovolené Národní park Křivoklátsko Konkurence ostatních turistických regionů

Velkou výhodou tohoto regionu je blízkost Prahy, z které vyplývá i dobrá dopravní obslužnost. Díky blízkosti hlavnímu městu pravděpodobně získalo Křivoklátsko oblibu již před řadou let, která vedla k vytvoření bohaté sítě turistických tras a cyklotras. V historii měla poloha Křivoklátska také svůj velký význam, což dokládá množství kulturních

památek využitelných v cestovním ruchu. Atraktivitu památek ještě umocňují pravidelné kulturní akce, které již se staly tradičními a každý rok přilákají množství návštěvníků. Díky řece Berounce je Křivoklátsko významným cílem vodních turistů. Skutečnost, že Křivoklátsko je chráněnou krajinnou oblastí zaručuje, že turisté zde najdou velké přírodní bohatství a množství přírodních památek. Přírodní památky jsou doprovázeny několika kilometry naučných stezek, mezi nimiž je i unikátní naučná stezka určené pro vodáky. V tomto regionu nejsou žádní velcí znečišťovatele prostředí, což částečně zaručuje jeho udržitelnost a atraktivitu. Silnou stránkou je nesporně i existence organizace destinačního managementu Rakovnicko, o.p.s., která je svazkem měst a obcí Rakovnicka. Tato organizace podle mého názoru velmi dobře funguje a reflektuje současné trendy v cestovním ruchu. Tuto skutečnost dokládají např. služby průvodce a organizovaných procházek Nordic Walking. Rakovnicko, o.p.s. spravuje i stránky s turistickými informacemi www.rakovnicko.info, které jsou velmi propracované, a potencionální návštěvník v nich najde potřebné informace a dobře se díky nim orientuje.

Slabou stránkou jsou nevýrazné marketingové aktivity, které by jistě podpořily zájem návštěvníků o danou destinaci. Od podobné lokality je většinou očekávána možnost agroturistiky nebo ekoagroturistiky, jejíž infrastruktura zde chybí. Nevýhodou je i absence koňských stezek, které by jistě měli své uplatnění vzhledem k počtu subjektů, které nabízejí vyjížděky na koních. Činnost organizace destinačního managementu v oblasti cestovního ruchu často brzdí malá součinnost místní samosprávy a rezidentů, kteří nepovažují tyto aktivity za nedůležité.

Příležitostí pro region by jistě bylo větší využití financí ze strukturálních fondů EU. Tyto možnosti by hlavně měli využít soukromé subjekty k vybudování infrastruktury např. agroturistiky a ekoagroturistiky. Křivoklátsko může využít blízké koňské stezky v ostatních částech Rakovnicka. Regionu by mohlo pomoci případné prohlášení Křivoklátska národním parkem, které by zvýšilo jeho atraktivitu. Potenciálu Křivoklátska by se lépe využilo za předpokladu uvolnění prodeje turistických balíčků. Turistické balíčky by pak mohli nabízet subjekty, které prostředí velice dobře znají místo externích cestovních kancelářů, které ani o tento typ produktů nejeví velký zájem.

Za hrozby by se dal označit obecný odliv obyvatelstva z venkovského prostředí, které by mohlo změnit náhled na „idylický venkov“. Dále by mohla záporně zapůsobit lepší dostupnost zahraniční dovolené, která vzniká snižujícími se cenami letenek. Prohlášení Křivoklátska národním parkem by s sebou mohlo nést zpřísnění předpisů, které by omezily podmínky cestovního ruchu. Hrozbou mohou být i ostatní turistické regiony, které mohou upoutat zájem turistů.

6.2 SWOT analýza Berounsko

Silné stránky	Slabé stránky
Blízkost Prahy Přírodní bohatství Bohatá síť turistických tras Kulturní a přírodní památky Délka a rozmanitost naučných stezek Řeka Berounka Tradiční kulturní akce Dopravní dostupnost Cyklostezka	Agroturistika a ekoagroturistika Koňské stezky Stránky s turistickými informacemi Soustředění zájmu pouze na hrad Karlštejn Průvodcovské služby
Příležitosti	Hrozby
Strukturální fondy EU Projekt Krajinou Karla IV Činnost organizace destinačního managementu Golfová hřiště	Odliv obyvatelstva Zahraniční dovolené Konkurence ostatních turistických regionů

Také Berounsko může těžit z blízkosti Prahy, s kterou Český kras sousedí. S Prahou toto území spojuje frekventovaná železniční trať z Prahy přes Beroun do Plzně, která zajišťuje dobrou dopravní obslužnost Českého krasu. Tato oblast je protkána řadou turistických tras spojující hlavně přírodní památky, z nichž nejvýznamnější jsou Koněpruské jeskyně. Turistické značky doplňují i různorodé naučné stezky. Pokračuje tudy Vodácká naučná stezka a prochází zde Geologická naučná stezka. Na území Berounska

není velké množství kulturních památek, to však nahrazují svým významem. Zvláště hrad Karlštejn vyniká svou popularitou, která se neomezuje jen na domácí turisty, ale je velice oblíbený i u turistů zahraničních. Řeka Berounka sem přivádí celkem početnou skupinu turistů z řas vodáků. Podporou turistického ruchu v oblasti jsou i tradiční kulturní akce. Nejvýznamnějšími jsou Karlštejnské vinobraní, Hrnčářské a řemeslné trhy v Berouně a Královský průvod.

Berounsko má však i svoje slabé stránky. Největším problémem je současné době soustředění pozornosti pouze na hrad Karlštejn a ostatní části zůstávají v pozadí zájmu. V regionu chybí klasická agroturistika a ekoagroturistika. Tyto formy jen okrajově zastupuje Ekocentrum Kavyl, jehož součástí je i farmářský koutek, kde si návštěvníci mohou vyzkoušet, co obnáší starat se o hospodářská zvířata. Nevýhodou Berounska jsou, podle mého názoru, nepřehledné a málo obsáhlé internetové stránky s turistickými informacemi. Oblast postrádá koňské stezky, které by jistě byly využity vzhledem k množství jezdeckých stájí, které lze na Berounsku nalézt. Na Berounsku nejsou dosažitelné průvodcovské služby.

Příležitostí k využití potenciálu regionu by mohlo být dotace ze strukturálních fondů EU. Dobrým předpokladem ke kladnému vývoji cestovního ruchu v regionu je určitě činnost organizace destinačního management Region Karlštejnsko, o.s.. Její činnost zatím není příliš patrná, ale to by se v budoucnosti mělo změnit. Pro Berounsko by mohl být přínosem současný projekt výše zmíněné organizace Krajinou Karla IV, který by mohl rozptýlit zájem turistů od hradu Karlštejn i do ostatních míst Berounska. Šancí pro získání pozornosti by mohla být stavba dvou nových golfových hřišť u Berouna a na Vysokém Újezdě. Hosté těchto hřišť by se mohli zajímat i o okolí hřišť.

Hrozby pro Berounsko jsou stejné jako v ostatních venkovských regionech. Je to odliv obyvatelstva do měst nebo do obcí blízko měst. Dále je to konkurence ostatních regionů v ČR a samozřejmě trávení dovolené v zahraničí místo doma.

6.3 Srovnání Berounska a Křivoklátska

Pokud srovnáme obě území, zjišťujeme, že mají mnohé společné. Společnou vlastností je blízkost Prahy, která je v případě Berounska těsnější. Oběma regiony protéká řeka Berounka, která z těchto oblastí dělá destinace vyhledávané vodáky. Berounsko a Křivoklátsko může nabídnout velké množství kulturních památek, hustou síť turistických tras a naučných stezek zaměřených na různé oblasti. V okolí kulturních památek a i v řadě míst v jejich okolí se koná řada tradičních kulturních akcí. Obě oblasti jsou vyhlášeny Chráněnou krajinnou oblastí, z čehož vyplívá množství přírodních památek.

Tady se však liší ráz těchto památek. V případě Křivoklátska je hlavní doménou přírodní krása a biodiverzita. Český kras se spíše vyznačuje svou geologickou zajímavostí s krasovými jevy. Berounsko má výhodu lepší polohy, která s sebou nese dobrou dopravní dostupnost vlakem do většiny částí Berounska. Většina částí Křivoklátska je hůře dostupná hromadnou dopravou. Křivoklátsko se může pochlubit i hustší sítí značených cyklotras. Na Berounsku se nachází cyklotras méně, ale na rozdíl od Křivoklátska je na území Berounska vybudována i cyklostezka.

Křivoklátsko má výhodu v dobře fungující organizaci destinačního managementu Rakovnicko, o.p.s., které sleduje současné trendy, což dokládá například nabídka služeb spojených s Nordic Walkingem a dobře provedené stránky s turistickými informacemi. Na Křivoklátsku jsou dostupné služby průvodce při všech formách turistiky, které na Berounsku chybí. Organizace Region Karlštejsko, o.s. se mi nejeví tak kvalitní, ale nabízí zajímavý projekt, jak přiblížit region turistům. K tomu by bylo dobré upravit i informační stránky pro turisty, aby podávaly lepší a přehlednější informace o turistických možnostech na Berounsku. Žádná z oblastí nenabízí možnost agroturistiky a eko-agroturistiky v pravém slova smyslu. Regionům také chybí koňské stezky. Tady má lepší pozici opět Křivoklátsko, které může využít již fungující koňské stezky ve své blízkosti.

Hrad Karlštejn je pro Karlštejsko silnou a zároveň slabou stránkou. Na jedné straně dělá z regionu jeden z nejnavštěvovanějších v České republice, ale většina pozornosti se soustředí pouze na něj a zapomíná se na další hodnoty regionu. Křivoklátsko je spíše vnímáno jako celek a hlavní atrakcí je jeho přírodní bohatství, což rozptyluje návštěvní-

ky po většině jeho plochy. Jeho přitažlivost se může zvýšit jeho prohlášením za Národní park za předpokladu, že se příliš nezpřísní podmínky pohybu turistů na tomto území.

Příležitostí pro zlepšení situace v oblasti cestovního ruchu ve vybraných oblastech je využití možností čerpání financí z fondů Evropské unie a zlepšit tak infrastrukturu například pro agroturistiku a ekoagroturistiku. Na Berounsku v současnosti roste infrastruktura pro golf, který se dá zařadit do aktivit venkovské turistiky. V této souvislosti je nutno zmínit již fungující golfové hřiště v Karlštejně. Tuto možnost na Křivoklátsku chybí.

Hrozbu pro zájem o Berounsko a Křivoklátsko v souvislosti s venkovskou turistikou lze spatřovat v odlivu obyvatelstva z venkovských oblastí, převaha aktivního zahraničního ruchu nad domácím cestovním ruchem a konkurence jiných oblastí v České republice.

7 Návrhy na zlepšení

Na základě získaných informací bylo navrženo několik možností zlepšení situace venkovské turistiky ve zvoleném regionu. Jako první se nabízí motivace rezidentů, aby s pomocí prostředků ze strukturálních fondů vybudovali infrastrukturu k agroturistice nebo ekoagroturistice a nabídli tak turistům služby s ní spojené. Další možností zlepšení situace ze strany nabídky je vyznačení koňských stezek a jejich navázání na již existující stezky tohoto typu ve zbylé části Rakovnicka.

Výrazným krokem pro rozvoj venkova nejen prostřednictvím venkovské turistiky by jistě bylo zmírnění administrativní náročnosti žádostí o finanční prostředky z fondů EU.

Domnívám se, že by měla v propagaci regionu pomáhat i Česká centrála cestovního ruchu nebo Czech tourism. Představitelům Rakovnicka o.p.s. však zastávají názor, že Czech tourism by se měl více zaměřit na prezentaci jednotlivých regionů v zahraničí. Měl by také dávat pozor, aby jeho aktivity neodrazovali účastníky domácího cestovního ruchu, což se někdy stává. Lepší by bylo tyto aktivity decentralizovat a tak efektivněji využít prostředků, které jsou k tomuto účelu vyhrazeny.

Také informační centra by mohla podpořit rozvoj venkova tím, že nabídnou služby podnikatelským subjektům. Dále by mohla pomoci vydáváním informačních materiálů k tématu venkovské turistiky, tím by mohla tuto formu zatraktivnit v očích turistů a zlepšila by jejich orientaci v této oblasti.

Nakonec by bylo, podle mého názoru, vhodné zdůraznit názor Rakovnicka o.p.s. týkající se uvolnění prodeje turistických balíčků alespoň v oblasti venkovské turistiky. Tento krok by mohl podnítit podnikatele více se zapojit do nabídky turistických produktů, které by byly vytvářeny lidmi dokonale se orientující v regionu.

Závěr

Cílem této práce bylo zhodnotit venkovský cestovní ruch v regionech Karlštejsko a Křivoklátsko. Tato problematika byla hodnocena nejdříve z kvantitativního pohledu, který nám měl ukázat šířku a hloubku nabídky turistických atraktivit a aktivit ve vybraných regionech. Dále bylo cílem zjistit názor státní samosprávy, podnikatelských subjektů a informačních center na důležitost úlohy venkovského cestovního ruchu a úroveň jeho podpory z veřejné sféry.

V počátku praktické části bylo zjištěno, že na vybraném území se nachází velké množství atraktivit a činností spojených s venkovským cestovním ruchem. Situační analýza ovšem ukázala, že v regionech se nenachází žádné zařízení, které by nabízelo agroturistiku nebo ekoagroturistiku v pravém slova smyslu. Zdejší ubytovací zařízení sice ve svých informačních materiálech mají možnost agroturistiky, ale při bližším pohledu zjistíme, že se jedná pouze o vyjížděky na koních. Ve vymezeném regionu také nejsou vyznačeny koňské stezky. V daném regionu nejsou k dispozici aktivity venkovské turistiky ve všech jejích formách.

Z terénního šetření lze vyvodit několik závěrů. Práce potvrdila hypotézu, že venkovské turistice je přisuzován kladný vliv na rozvoj venkovského prostoru v tomto regionu, alespoň z pohledu subjektů státní samosprávy vyššího významu. Tím jsou myšleny subjekty destinačního managementu tvořené svazky měst a obcí. Skutečné využití turistiky však neodpovídá charakteristice a potenciálu regionu. Hlavní příčinou nízkého využití rekreačního potenciálu regionu je malá aktivita a zájem orgánů místní samosprávy, které většinou nemají snahu se touto problematikou zajímat a pasivita samotných obyvatel. Turistika jako taková je samosprávou a obyvatelstvem ve značné míře chápána jako bezvýznamná, finančně zatěžující rozpočty obce a obtěžující obyvatele obcí.

Hypotézu týkající se čerpání ze strukturálních fondů EU bylo možné posoudit pouze z odpovědí státní samosprávy. Z odpovědí je patrné, že tyto subjekty se snaží dostatečně informovat podnikatele o možnostech čerpání veřejných finančních prostředků. Organizace destinačního managementu pořádají informační kampaně před programovými obdobími, samy projekty tvoří a snaží se do nich zapojit soukromý sektor. Problémem je

v administrativě spojené s žádostmi o tyto finance, které jsou často vytvořeny uměle českými úřady. Administrativní náklady zvyšují ceny investic a programy tak přestanou být zajímavé pro malé projekty. Tato hypotéza byla z větší části potvrzena. Nedostatečné čerpaní finančních prostředků z fondů EU, ale není z důvodu neinformovanosti subjektů.

Šetření nám jednoznačně potvrdilo hypotézu, že zájem o venkovskou turistiku stále vzrůstá. V současné době je tento trend podpořen ekonomickou krizí vyvolaný zájem o domácí cestovní ruch, který v sobě zahrnuje i venkovskou turistiku.

Na základě výsledků šetření navrhuji několik možností zlepšení situace venkovské turistiky ve zkoumaných oblastech. Jde především o zvýšení motivace rezidentů, aby využívali prostředky ze strukturálních fondů k vybudování infrastruktury k agroturistice nebo ekoagroturistice. Vyznačení koňských stezek a navázat je na již existující stezky Rakovnícka. V propagaci regionu by se měla více zapojit informační centra spolu s Českou centrálou cestovního ruchu nebo. Výraznou pomoc by představoval i prodej turistických balíčků alespoň v oblasti venkovské turistiky.

Summary

The matter of this diploma thesis is to evaluate tourism in Karlštejnsko and Křivoklátsko regions. These questions were firstly evaluated from sight of quantity which shown offer range of touristic activities and activities in selected regions. The points of the next research are estimations of government, promoter subjects and information centres in question of importance of case country-side tourist traffic and level of its support from public domain.

In the beginning of diploma thesis practical section was confirmed part of theory which says that in selected area many ways and means of country-side tourist traffic. There are countless ways how to spend your holiday at country-side. However situational analysis evinced nonattendance of works which could offer agricultural and ekoagricultural tourism in the right point of view. Although there is offered agricultural tourism by local accommodation facilities, in point of fact it is just the horse riding. In addition we have no marked horse trails in monitored region. That contradicts second part of the first theory. All of kinds of country-side tourist traffic are not available in surveyed region.

In this investigation we can elicit several results. Research confirmed theory that at least from sight of higher authority government is adjudicated positive effect for development of country-side in this area. This importance doesn't respond to characteristics and potential of region because of local government and residents who usually have no endeavour to remedy situation and to care about this questions.

Theme of EU structural funds using I could consider only form government sources. According to answers we may say that this subjects are adequately pressing for notify entrepreneurs about possibilities of using public financial sources. The organizations of destination management are holding informational campaigns before program seasons. They also make projects and try to cooperate with private sphere. There is a problem in administration which is linked with request for this money. These problems are usually artificially originated by Czech offices.

Přehled použité literatury

Tištěné dokumenty

- [1] DAVID, Petr, et al. *Český kras*. 1. vyd. Praha : S & D , 2001. 111 s. Průvodce po Čechách, Moravě a Slezku; sv. 29. ISBN 80-86050-95-5.
- [2] HESKOVÁ, Marie, et al. *Cestovní ruch : pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 2006. 224 s. ISBN 80-7168-948-3.
- [3] HORNER, Susan, SWARBROOKE, John. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času : Aplikovaný marketing služeb*. Rezek Petr. Praha : Grada, 2003. 488 s. ISBN 80-247-0202-9.
- [4] MORAVEC, Ivo, et al. *Venkovská turistika : Teoretická východiska a možnosti*. 1. vyd. České Budějovice : Centrum pro komunitní práci, 2006. 92 s. ISBN 80-86902-31-5.
- [5] PAULÍK , Ivo. *Okolím Berounky : Ottův turistický průvodce*. 1. vyd. Praha : Ottovo nakladatelství, 2009. 119 s. ISBN 978-80-7360-860-6.
- [6] PODHORSKÝ, Marek. *Středočeský kraj*. 2. vyd. Praha : Freytag & berndt, 2006. 224 s. Průvodce na cesty. ISBN 80-7316-361-X.
- [7] POUROVÁ , Marie. *Agroturistika*. Praha : Česká zemědělská univerzita, 2002. 122 s. ISBN 80-213-0965-2.
- [8] Regionální rada regionu soudržnosti Střední Čechy. *Prováděcí dokument k regionálnímu operačnímu programu regionu soudržnosti Střední Čechy*. [s.l.] : [s.n.], 2009. 267 s. Dostupný z WWW: <<http://www.ropstrednicechy.cz>>.
- [9] STŘÍBRNÁ, Marie. *Venkovská turistika a agroturistika*. 1. vyd. Praha : Profi Press, s.r.o., 2005. 63 s. ISBN 80-86726-14-2.
- [10] TUREK, Jakub, et al. *Křivoklátsko a Český kras : Outdoorový průvodce*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2007. 115 s. ISBN 978-80-247-2028-9.

Elektronické dokumenty

- [11] *Karlštejnsko - nejstarší turistický region* [online]. c2007 [cit. 2009-08-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.karlstejnsko.info>>.
- [12] *Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. c1997-2009 [cit. 2009-08-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz>>.
- [13] *Oficiální stránky ECEAT* [online]. [2008] [cit. 2009-08-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.eceat.cz/>>.
- [14] *Oficiální stránky CHKO Český kras* [online]. [2007] [cit. 2009-08-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.ceskykras.ochranaprirody.cz>>.
- [15] *Oficiální stránky CHKO Křivoklátsko* [online]. [2007] [cit. 2009-08-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.krivoklatsko.ochranaprirody.cz>>.
- [16] *Oficiální stránky Ministerstva pro místní rozvoj* [online]. [1997-2009] [cit. 2009-08-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.mmr.cz>>.
- [17] *Turistické regiony a oblasti České republiky : Střední Čechy - západ* [online]. c1998-2009 [cit. 2009-08-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.2.oblast.cz>>.
- [18] *Turistický průvodce Rakovnickem* [online]. c2007 [cit. 2009-08-22]. Dostupný z WWW: <www.rakovnicko.info>.

Přehled tabulek a grafů

Tabulka č. 1 - Srovnání rysů venkovské a městské společnosti.....	11
Tabulka č. 2 - Charakteristika venkovské turistiky ve srovnání s městským a masivním cestovním ruchem.....	12-13
Tabulka č. 3 – SWOT analýza Křivoklátsko.....	45
Tabulka č. 4 – SWOT analýza Karlštejnsko.....	47
Tabulka č. 5 – Rozdělení aktivit podle forem cestovního ruchu.....	př.č. 1
Tabulka č. 6 – Přehled kulturních akcí v roce 2009.....	př.č. 5

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Rozdělení aktivit podle forem cestovního ruchu

Příloha č. 2 - Cyklotrasy vedoucí vybranými oblastmi

Příloha č. 3 - Seznam turistických tras procházejících vybranými regiony

Příloha č. 4 - Popis naučných stezek na území Karlštejnska a Křivoklátska

Příloha č. 5 – Přehled kulturních akcí v roce 2009

Příloha č. 6 – Otázky pro státní samosprávu

Příloha č. 7 – Otázky pro podnikatele

Příloha č. 8 – Otázky pro informační centra

Přílohy

Příloha č.1 - Rozdělení aktivit podle forem cestovního ruchu

Dovolené, které jsou typicky venkovské	Dovolené, které mohou být venkovské nebo městské či realizované v turistických centrech nebo letoviscích	Dovolené, které jsou obvykle typicky městské anebo charakteristické pro turistická centra či letoviska
Pěší turistika	Plavání	Prohlídka pamětihodností
Horolezectví	Dovolená na pláži málo nebo středně navštěvované	Nákupy
Dovolená „za dobrodružstvím“ nebo dovolená v divočině	Sjezdování na lyžích ve středně navštěvovaném místě	Dovolená na pláži velmi navštěvované
Jízda na kanoi	Sporty vyžadující vybudovanou infrastrukturu polo-přírodního typu, např. golf	Sjezdování na lyžích ve velmi navštěvovaném místě.
Jízda na vorech	Dovolená kulinářská	Dovolená zaměřená na městské tradice a kulturu
Lyžování na běžkách	Dovolená zaměřená na poznávání tradic	Zoologické zahrady
Výlety na sněžnicích	Dovolená zaměřená na ochranu přírody	Lázně
Sjezdování na lyžích v málo navštěvovaném místě	Vzdělávací dovolená	Průmyslová turistika
Studium přírody v plenéru včetně pozorování ptáků, fotografování atd.	Kulturní přehlídky	Důležité konference nebo setkání
Myslivost	Dovolená věnovaná řemeslům	Dovolená zaměřená na zábavu nebo na hazardní hry
Cyklistika nebo výlety na kole	Prohlídka památek nebo výlety	Dovolená v letoviscích
Jízda na koni	Kempování	Sporty vyžadující vybudovanou infrastrukturu, např. akce mezinárodního významu
Obdiv ke krajině	Konference nebo setkání menšího nebo středního rozsahu	
Studium venkovských tradic	Plachtění nebo zábavní plavby	

Výlety do malých měst nebo vesnic	Rybolov na moři	
Relaxační dovolená vyžadující venkovské prostředí		
Setkání nebo konference menšího významu		
Venkovské přehlídky		
Rybolov na řekách a kanálech		
Sporty vyžadující přírodní scenérii, např. orientační závody		

Zdroj: Moravec (2006)

Příloha č. 2 - Cyklotrasy vedoucí vybranými oblastmi

0007 Lochovice - Zdice

0016 Broumy - Skryje, Pod Roubíkem - Zvíkovec, Kalinova Ves

0043 Krakovec - Zvíkovec, Kalinova Ves – Zbiroh

0044 Týřovice – Krakovec

0045 Skryje, Pod Roubíkem – Roztoky

0046 Pustověty – Újezdec

0047 Pustověty – Děvín

0048 Brejl, U Myšinky – Městečko

0049 Ploskov - Nižbor

0050 Zdejcina - Karlova Ves, U Buku

0051 Nižbor - Pod Pelechovem, Nižbor (Okres Beroun)

0052 Beroun - Kublov, Beroun (Okres Beroun)

0053 Pod Kolnou - Otročiněves

0054 Žloukovice - Pod Kozlí horu

0102 Rakovník - Nové Strašecí

0201 Rakovník - Praha, Zličín

0303 Rakovník - Křivoklát – Hořovice - Beroun (v úseku Rakovník - Roztoky
Greenway Berounka - Střela)

0304 Řevničov - Ročov - Louny

0351 Rakovník - Jesenice - Rabštejn nad Střelou - Manětín (trasa Greenway Berounka -
Střela v úseku Rakovník - Jesenice - Žihle)

8165 Senomaty - Vlkov, rozcestí

8166 Přílepy – Čížkov

8167 Klečetné – Kroučová

8168 Kněževes - Lužná, Čejkovka

8192 Nové Strašecí - Řevničov, rozcestí pod Malým Louštínem

Příloha č. 3 - Seznam turistických tras procházejících vybranými regiony

0001 Kalinova Ves – Zbraslav	3051 Karlštejn – Tetín
0029 Nové Strašecí – Loděnice	3053 Nový Jáchymov - Nižbor
0030 Beroun - Zbečno	3056 Karlova Ves – Hřeben
0033 Beroun - Dlouhý hřeben	3057 Skryje – Točnick
0035 Leontýnský zámek – Točnick	3075 Marek – Skryje
0036 Zdice - Neumětely	3082 Bubovice - Srbsko
0039 Lány – Křivoklát	3104 Čistá – Kůzová
0040 Křivoklát – Rakovník	3111 Beroun – Havlíčkův Mlýn
0047 Rakovník – Kalinova Ves	6015 Černošice – Kazín
1012 Černošice – Dub sedmi bratří	6016 Drahelčice – Malé Přílepy
1014 Dobřichovice - Děd	6026 Žloukovice – Žloukovická hájov- na
1021 Zdice - Hudlice	6027 Račice – Pod Beraníkem
1022 Leontýnský zámek – Pod Malým Vlastcem	6028 Nové Strašecí – Punčocha
1024 Žloukovice ŽST – Nový Jáchy- mov	6029 Milý – Mšec
1025 Beroun - Loděnice	6030 Písky – Marvany
1073 Boubová – Loděnice	6031 V Potocích – Újezdec
1075 Lochovice – Točnick	6032 Krakovec – Petrohrad
1079 Nouzov – Nižbor	6041 Karlštejn - Halouny
1080 Dolní Podkozí – Svárovská lípa	6042 Dub na Herinkách – Popovice
1090 Vráž – Svatý Jan pod Skalou	6043 Kubrychtova bouda – Srbsko
1092 Skryje – Novosedly	6045 Hýskov – Lhotka
1408 Sýkorův mlýn – Skryje	6047 Točnick – Vraní skála – Točnick
1429 Svatý Hubert – Krašov	6049 Nižbor - Lísek
3023 Nové Strašecí – Městečko	6053 Křivoklát – Roztoky
3024 Zbečno – Písky	6118 Skryje – Týřov
3039 Černošice – Loděnice	6127 U Háků - Hřebeny
3047 Dobřichovice – Vonoklasy	6132 Luby – Zbečno
	6161 Dub sedmi bratří - Mořina

Příloha č. 4 - Popis naučných stezek na území Karlštejska a Křivoklátska

Naučná Geologická stezka vede z Hlásné Třebáně a po cca 45 km končí v Klonku u Suchomast. Stezka je zaměřená na geologii, mineralogii a paleontologii.

Naučná stezka Brdatka prochází nedaleko Křivoklátku a de facto ho spojuje s údolím řeky Berounky. Na své trase seznamuje s faunou, flórou a přírodními poměry přírodní rezervace Brdatka. Tato přírodní rezervace se rozkládá na strmém zalesněném svahu u Berounky a je součástí chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko. Stezka je nenáročná, vede převážně po lesních cestách a pěšinách pouze krátký úsek jde po silnici se slabším provozem. Stezka nemá vlastní značení, vede nejdříve po červené, a pak po zelené turistické značce.

Školní naučná stezka Křivoklát vychází od základní školy v Křivoklátě a vede lesem porostlým údolím proti proudu potoka. Stezka má za úkol souborně informovat o fauně, flóře a přírodních poměrech CHKO Křivoklátsko. Tabule jsou převážně obrázkové a dávají prostor pro výklad učitele odpovídající věku žáků.

Naučná stezka Křivoklát. Tato naučná stezka má spíše vyhlídkový charakter. Nabízí několik netradičních výhledů na hrad a na 2 tabulích podává informace o historii obce a hradu.

Naučná stezka Paraplíčko je určena jak svou malou délkou, tak nízkými informačními tabulemi. Stezka spojuje parkoviště pod hradem s výhlídkou Paraplíčko. I tato naučná stezka informuje o historii hradu, obce a o CHKO Křivoklátsko.

Naučná stezka U Eremita prochází stejnojmennou přírodní rezervací. Je dlouhá jen asi 1 km a obsahuje jen dva informační panely zaměřené na dendrologii, lesnictví, botaniku a geologii.

Naučná vodácká stezka Berounka prochází stejně jako řeka Berounka oběma regiony. Začíná na západní hranici CHKO Křivoklátsko a pokračuje podél řeky až k východní

hranici CHKO Český kras. Stezka je převážně určena vodákům, ale jelikož jsou informační panely vždy na levém břehu řeky, je přístupná i pěším turistům. Stezka se zaměřuje na historii nedalekou lomovou činnost a hrad Karlštejn, stejnojmennou národní přírodní rezervaci a dalších přírodních hodnotách a kulturních pamětihodnostech v údolí řeky

Naučná stezka Karlštejn prochází NPR Karlštejn, součástí CHKO Český kras. Spojuje obec Karlštejn, Bubovické vodopády, obec Svatý Jan pod Skalou, údolí Kačáku a řeku Berounku. Na tuto NS je možné vyjít ze Srbska nebo Karlštejna. Obě trasy se propojují u Kubrichtovi boudy. Stezka je věnována přírodnímu bohatství NPR Karlštejn.

Naučná stezka Karlštejn - Svatojánský okruh prochází CHKO Český kras a NPR Karlštejn. Spojuje obec Svatý Jan pod Skalou, skalní vyhlídku do údolí potoka Kačáku, skanzen těžby a zpracování vápence Solvayovy lomy v lomu Paraple, a přes hluboce zařízlé údolí Propadlých vod zpět do Svatého Jana.

Naučná stezka Zlatý Kůň je také okruhem, tentokrát kolem Koněpruských jeskyň a navazuje na jejich návštěvu. Na tabulích jsou informace o geologické minulosti okolí, okolních lomech, které byly z velké části revitalizovány, o paleontologických nálezích a o fauně a floře zdejší národní přírodní památky Zlatý kůň a přírodní rezervace Kobyla.

Příloha č. 5 – Přehled kulturních akcí v roce 2009

Datum	Název akce	Stručný popis akce	Místo konání
1.1.	Novoroční pochod	pochod z Berouna do Karlštejna	Beroun
21.2.	Berounský masopust	oslava masopustu	Beroun
11.4. - 13.4.	Knižecí velikonoce na Křivoklátě	velikonoční jarmark, koncerty, mše a divadelní představení	Křivoklát
25.4.	Beltain	oslava keltského nejvýznamnějšího svátku	ICKK Nižbor
2.5.-3.5.	Jarní hrnčířské trhy	trhy s keramikou a jinými tradičními řemeslnými výrobky	Beroun
9.5.	Staročeské máje	folklórní vystoupení	Hlásná Třebáň
23.5.	Evropský den parků	speciální vyznačená naučná trasa s kvízem	CHKO Český kras
24.5.	Vodácký maraton	tradiční soutěž ve vodáckém sportu	Beroun
30.5.	Staročeské máje	folklórní festival	Karlštejn
Červenec a srpen	Léto na Křivoklátě	festival koncertů, divadelních představení a výstav	Křivoklát
6.7. - 7.7.	Královský průvod	symbolický převoz korunovačních klenotů Karlem IV doprovázený šermířskými vystoupeními, jarmarky atp.	Praha, Černošice, Dobřichovice, Řevnice, Karlštejn
25.7.	Lughnasad	Keltská oslava letního slunovratu	ICKK Nižbor
3.8. - 8.8.	Křivořezání	tradiční řezbářské sympozium	Křivoklát
8.8.	Velký ohňostroj a večer ohňů	ohňová show	Křivoklát
5.9.	Křivoklátská netopýří noc	prohlídka zaměřená na netopýry hnízdící na hradě	Křivoklát
5.9.	Černošická alotria	šermířské vystoupení s řemeslným jarmarkem	Dobřichovice
12.9.-13.9.	Hrnčířské trhy	trhy s keramikou a jinými tradičními řemeslnými výrobky	Beroun
19.9.	Křivoklátské panování	setkání rychtářů na hradě, jarmark, řemesla	Křivoklát
26.9. - 27.9.	Karlštejnské vinobraní	program s historickým průvodem	Karlštejn
6.10.	Cibulový jarmark	tradiční jarmark	Hořovice
17.10. - 18.10.	Křivoklátní	rytířská klání, trhy, řemesla, divadelní a taneční vystoupení	Křivoklát
5.12. - 6.12.	Knižecí advent na Křivoklátě	adventní mše, vánoční jarmark, řemesla, divadelní a taneční vystoupení	Křivoklát
12.12. - 22.12.	Vánoční trhy	trh s klasickým vánočním zbožím	Beroun
12.12. - 13.12.	Knižecí advent na Křivoklátě	adventní mše, vánoční jarmark, řemesla, divadelní a taneční vystoupení	Křivoklát

Příloha č.6 – Otázky pro státní samosprávu

Dobrý den, jsem studentkou posledního ročníku ekonomické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, oboru Obchodní podnikání se specializací na cestovní ruch. Následující dotazník je součástí mé diplomové práce zabývající se nabídkou venkovské turistiky v regionech Berounsko a Křivoklátsko. Výsledky by měly ukázat podmínky podnikání v oblasti venkovské turistiky z hlediska podpory územní samosprávy. Velmi děkuji za zodpovězení následujících otázek a přeji hezký zbytek dne.

A. Podpora venkovské turistiky

1. Podporujete zájem turistů o venkovskou turistiku ve vašem regionu?
2. Pokud ano, jakým způsobem?
3. Z jakého důvodu zájem turistů podporujete/nepodporujete?
4. Je podle Vás region dostatečně propagován v rámci České centrály cestovního ruchu a co byste zlepšili?
5. Je podle Vás ve vašem regionu venkovská turistika dostatečně rozšířená? Jak by měl podle Vás vypadat ideální stav?
6. Jaký má podle vašeho názoru venkovská turistika vliv na rozvoj vašeho regionu?
7. Jaké máte plány do budoucna v podpoře venkovského cestovního ruchu?

B. Podpora podnikání v rámci venkovské turistiky

8. Informujete podnikatele a potenciální podnikatele o možnosti čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU a jiných zdrojů?

Pokud ano

9. Jakým způsobem?
10. V jaké míře?
11. Jsou podle Vás tyto možnosti dostatečně využívány? Jaké si myslíte, že jsou překážky jejich využívání?

Pokud ne

12. Z jakého důvodu tak nečiníte?

C. Doplnující otázky

13. Jak se Vám jeví vývoj zájmu o venkovskou turistiku v průběhu minulých let?

Pozorujete zvyšující se zájem o venkovský cestovní ruch nebo naopak?

14. Jaký si myslíte, že má současná hospodářská krize vliv na zájem o venkovskou turistiku?

15. Jak byste rozšířili možnosti podpory venkovské turistiky?

Příloha č.7 – Otázky pro podnikatele

Dobrý den, jsem studentkou posledního ročníku ekonomické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, oboru Obchodní podnikání se specializací na cestovní ruch. Následující dotazník je součástí mé diplomové práce zabývající se nabídkou venkovské turistiky v regionech Berounsko a Křivoklátsko. Výsledky by měly ukázat podmínky podnikání v oblasti venkovské turistiky. Velmi děkuji za zodpovězení následujících otázek a přeji hezký zbytek dne.

A. Informace o subjektu

1. Ve které lokalitě se nachází Váš podnik?
2. Kdy začal Váš podnik působit?
3. Jaká je ubytovací kapacita objektu?
4. Jaká je struktura Vašich klientů?
5. Jaká je průměrná návštěvnost objektu v sezoně
6. Jaká je průměrná návštěvnost mimo sezonu?
7. Jak se Vám jeví vývoj návštěvnosti v delším časovém období.

B. Podpora státní samosprávy a využití strukturálních fondů

8. Myslíte, že úřady místní samosprávy ve vašem regionu dostatečně podporují
Vaši činnost a poskytují všechny důležité informace?
Ano Ne
9. Jakou další formu podpory byste uvítali?
10. Použili jste k financování při zakládání nebo rozšíření vaší činnosti zdroje ze
Strukturálních fondů EU?
Ano Ne
11. Pokud ano, z jakého programu a v jakém rozsahu?
12. Pokud ne, z jakého důvodu?

C. Marketingová komunikace

- 13. Jakým způsobem nabízíte Vaše služby?
- 14. Jaké využíváte distribuční kanály?
- 15. Využíváte služeb TIC v propagaci vašich služeb?

Ano

Ne

- 16. Pokud ano, jakým způsobem?
- 17. Pokud ne, z jakého důvodu?

D. Doplnující otázky

- 18. Jaký si myslíte, že má současná hospodářská krize vliv na zájmu o venkovskou turistiku?
- 19. Jak byste rozšířili možnosti podpory venkovské turistiky?

Příloha č.8 – Otázky pro informační centra

Dobrý den, jsem studentkou posledního ročníku ekonomické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, oboru Obchodní podnikání se specializací na cestovní ruch. Následující dotazník je součástí mé diplomové práce zabývající se nabídkou venkovské turistiky v regionech Berounsko a Křivoklátsko. Výsledky by měly ukázat využívání služeb Turistických informačních center (dále TIC) v oblasti venkovské turistiky. Velmi děkuji za zodpovězení následujících otázek a přeji hezký zbytek dne.

Místo sídla TIC:

A. Využívání služeb turisty

1. Pozorujete v poslední době vzrůstající či klesající zájem o venkovský cestovní ruch ze strany návštěvníků vašeho TIC?
2. O jaké jeho formy se návštěvníci nejčastěji zajímají?
3. Pozorujete vzrůstající tendenci zájmu o agroturistiku a eko-agroturistiku?
4. Nabízíte informační materiály věnované výhradně venkovské turistice?
5. Jaký si myslíte, že má současná hospodářská krize vliv na zájem o venkovskou turistiku.

B. Využívání služeb podnikateli

6. Nabízíte služby také pro podnikatele v oblasti venkovské turistiky?
7. Jsou tyto služby využívány?
8. Pokud ano, v jaké služby jsou nejčastěji využívány a v jaké míře?
9. Pokud ne, proč si myslíte, že tuto nabídku nevyužívají?